

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

А.І. Тернова

ВЕДУЧИЙ НОВИН НА СТУДЕНТСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

Методичні рекомендації

для студентів ІV курсу денного відділення
спеціальності „Журналістика”

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № від

**Запоріжжя
2010**

УДК:
ББК:

Тернова А.І. Ведучий новин на студентському телебаченні: Методичні рекомендації для студентів IV курсу спеціальності „Журналістика”. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – 48 с.

Методичні рекомендації містять теоретичні положення, основні поняття, актуальні проблеми вибіркової дисципліни „Ведучий новин на студентському телебаченні”: подано плани практичних занять й практичні завдання до них, завдання для самостійної роботи та рекомендації до їх виконання, перелік контрольних запитань до курсу, список рекомендованої літератури та словник із роз’ясненням головних термінів (понять, дій, процесів та речей), що стосуються курсу.

Призначені для студентів IV курсу факультету журналістики денного відділення (спеціальність „Журналістика”).

Рецензент: доктор філол. наук, професор *В.Ф. Шевченко*

Відповідальний за випуск: кандидат філол. наук, ст. викладач *А.І. Тернова*

ЗМІСТ

Вступ	5
Лекційний курс	6
Плани практичних занять	14
Завдання для самостійної роботи студента	37
Індивідуальні завдання	39
Перелік запитань до заліку	40
Рекомендована література	42
Термінологічний словник	45

ВСТУП

Журналістська інформація – це розуміння людьми подій, що відбулися в світі. Регулярне отримання соціально значимої інформації стало необхідною умовою повноцінної участі людини в житті суспільства.

Інформаційні програми наповнюють щоденні сітки телевізійного мовлення. Всі інші програми розміщуються в інтервалі між обсягом новин. Власні новини вважаються обличчям телекомпанії, свідомством її професійного рівня. Будь-яка компанія, турбуючись про рейтинги та авторитет, має знаходити ті елементи, на яких глядач буде зосереджувати свою увагу. Одним із таких елементів є образ ведучого новин. Адже, як показують вітчизняні та зарубіжні дослідження, новини у майже 50% глядач ідентифікує їх за ведучими.

Практика засобів масової інформації неможлива без необхідної складової – навчанням за фахом „Журналістика”. Навички, які дають можливість майбутнім фахівцям чітко, грамотно і послідовно передавати глядачам визначенні поняття, уявлення, факти – інформацію, сприяють у подальшій роботі молодим спеціалістам.

Ведучий новин на студентському телебаченні – вибіркова професійна дисципліна, яка передбачає роботу журналістів не тільки над текстом з метою вироблення вміння правильно, цілеспрямовано і точно оперувати даними тексту, а також набуття практичних навичок виділяти основні, опорні слова за допомогою наголосів, пауз, інтонації тощо, у поданні інформації в ефірі з поєднанням із візуальними вимогами методики роботи ведучого програмного блоку у кадрі.

Телеаудиторія – це молодіжна аудиторія, програми новин для якої уточнюють інформаційну політику університету і сприяють формуванню суспільної позиції студентства. З цієї причини, вміння бачити просторову цілісність телеефіру ведучий отримує з досвіду та професійних критеріїв, які набуваються у ході тренінгів та практичних занять у навчальній лабораторії журналістики (зокрема студентській телестудії „Юніверс-ТБ”). Актуальним є робота ведучого інформаційних програм як складного та феноменального явища у реальному режимі та в ситуаціях, максимально наближених до роботи на провідних телевізійних каналах.

Метою курсу „Ведучий новин на студентському телебаченні” є ознайомлення студентів з особливостями прямого ефіру, записами новинарних програм на студентському телебаченні „Юніверс-ТБ”, специфікою підготовки студійних (виїзних) зйомок та запису програм (прямих ефірів), інформаційних випусків новин та технікою проведення зустрічей із гостями у студії.

Окрема увага приділяється розгляду стилістичних особливостей, створенню власного почерку роботи в ефірі, формуванню іміджу ведучого. Разом із цим передбачається навчальна робота по написанню і озвучуванню закадрового тексту та сюжетних матеріалів, складанню журналу програм, створенню (сценарію) сценарних заявок та засвоєнню всіх етапів підготовки матеріалів студентського журналістського телепродукту, необхідних для якісного виготовлення власного самостійного випуску.

Головними завданнями, які сприятимуть становленню журналіста як кваліфікованого фахівця є:

- дати студентам поглиблене уявлення про етапи підготовки ефірних випусків на студентському телебаченні як мініструктури телеканалу;
- поєднати теоретичний запас знань щодо специфіки збору інформації, написання, редагування журналістських матеріалів з практикою технічного виготовлення, оформлення кінцевого результату сюжетів та їх реалізації на локальному телебаченні;
- навчити і закріпити на практиці техніку зйомки заходу чи події, написання тексту, новин, продумування їх подачі та вироблення власних механізмів репрезентації, відповідно загальноприйнятим вимогам;
- виробити навички професійного проведення ефіру, елементів акторської майстерності, виступів перед мікрофоном, роботи у кадрі, ведення діалогів, бесід, інтерв'ю й под. – всього, що сприяє формуванню обличчя ведучого.

Значення курсу полягає у тому, що засвоєння всіх теоретичних аспектів та набуття практичних навичок із вибіркової дисципліни „Ведучий новин на студентському телебаченні” дасть змогу майбутнім фахівцям упевнено почуватися у подальшій журналістській роботі, сприятиме визначенню ніші реалізації можливостей кожному студентові, а також спонукатиме до подальшого самовдосконалення набутих умінь та навичок, відповідно вимогам сучасного інформаційного простору та розвитку комунікаційних технологій.

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати**:

- всі можливі та необхідні етапи підготовки ефірних випусків на студентському телебаченні;
- методика по застосовуванню необхідних засобів по збиранню та обробці інформації, а також по написанню, редагуванню журналістських матеріалів;
- техніку та практику виготовлення, оформлення кінцевого результату сюжетів за допомогою різного обладнання та комп'ютерної техніки, а також шляхи їх реалізації на локальному телебаченні.

Студент повинен **уміти**:

- правильно користуватися відеообладнанням;
- писати сценарії новинних випусків;
- підбирати відеоряд до них, начитувати аудіо текст;
- працювати невимушено перед камерою (в кадрі);
- організувати випуск та вести новини;
- здійснювати всі підготовчі етапи до проведення записів у студії та поза нею
- робити різного роду монтаж робочого матеріалу задля якісного самостійного кінцевого аудіовізуального продукту.

Головне спрямування – здобуття якісних знань в галузі професійної діяльності телевізійного журналіста.

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Модуль 1. Новинарна тележурналістика

Тема 1. Студентське телебачення

План

1. Локальна мережа університету. Принципи і режим роботи.
2. Особливості роботи та точки прийому сигналу із телестудії.
3. Студентська телестудія: принцип роботи та сітка мовлення.
4. Навчальні класи та їх технічні можливості: відеообладнання (камери, мікшери, штативи, корфи, світло, мікрофони тощо).
5. Головні призначення кожного навчальної аудиторії.

Література:

1. Бойд Ендрю. Ефірна журналістика. Технології виробництва ефірних новин. – 5-е видання. На замовлення проекту ЄС „ЖОРНА.”– К.: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – 430 с.
2. Герман Ю. От слайдов к видеофильму. – М.: Искусство, 1999.
3. Дубинянська Я. Час новин // Дзеркало тижня. – 2005. – № 1. – С. 6.
4. Фото-кино-техника. – М.: Энциклопедия, 1991.
5. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002.
6. Студенське телебачення // Медіагід. – <http://www.mediaguide.ru/?p=news&id=4a3a04aa>
7. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67-69.
8. «625» – журнал об видео и ТВ. – М.: Мысль, 2001-2008.

Питання для самоконтролю:

1. Студентське телебачення – це ... ?
2. Що являє собою локальна телемережа?
3. Які різновиди телеобладнання ви знаєте?
4. Головне призначення телестудії «Юніверс-ТВ»?
5. Яких правил необхідно дотримуватися під час роботи у навчальній лабораторії?

Тема 2. Новини на студентському телебаченні

План

1. Сітка новин та час виходу їх локальною мережею.
2. Тематичні блоки та їх підготовка.
3. Особливості планування та організація зйомок заходів.

4. Прямі ефіри та записи програм – загальна характеристика.

Література:

Основна:

1. Васильева Л.А. Делаем новости: Учебное пособие. – М.: Аспект Пресс, 2003.
2. Гоян В.В. Типові та жанрові особливості інформаційної телепрограми: Посібник для студентів Інституту журналістики. – К.: КНУ, 2001. – 52 с.
3. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002. – 260 с.
4. Кузнецов Г.В. Так работают журналисты ТВ: Учебное пособие. – М.: Издательство Московского университета, 2004.
5. Муратов А. Телевизионное общение в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 215 с.
6. Никулина Г. Экзамен перед зеркалом. – М., 1994.
7. Петренко В., Пронина Е. Человек на телеэкране: опыт психосемантического исследования // Психологический журнал. – 1986. – Т.1. – № 3.
8. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67-69.
9. Шостак М. Журналист и его произведение. – М.: РИП-холдинг, – 1998. – 280 с.

Додаткова:

1. Егоров В. Терминологический словарь телевиденья. Основные понятия и комментарии. – М. Институт повышения квалификации работников телевиденья и радиовещания ФСТР, 1997. – 92 с.
2. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002.
3. Мащенко І. Г. Енциклопедія електронних мас-медіа. Т. 2: Термінологічний словник основних понять і виразів: телебачення, радіомовлення, відео, аудіо. – Запоріжжя: Дике поле, 2006. – 511 с.
4. Мертон Р., Фиске М., Кендалл П. Фокусированное интервью. – М., 1991.
5. Недопитанський М. Сучасна практика журналістського інтерв'ю: стратегія запитання // Наукові записки Інституту журналістики . – 2006. – Т. 15. – С. 45-48.
6. Тертычный А. Каков вопрос – таков ответ // Журналист. – 2005. – № 7. – С. 82-84.

Питання для самоконтролю:

1. Новини – це ... ? Студентські новини – це ... ?
2. Сітка новин – це ... ?
3. Що таке «тематичний блок»?
4. Прямі ефіри. Загальна характеристика.
5. Записи програм. Їх особливості.

Тема 3. Підготовка теленовин. Основні етапи

План

1. Характеристика необхідних моментів зйомки.
2. Підбір відеоряду та вимоги до нього.
3. Тип матеріалу і роль стенд-апів ведучого новин, підводок до сюжетів, запису голосу та дикторської майстерності.
4. Інформаційні жанри: класика і сучасна реалізація.

Література:

1. Бахтин М. Эстетика словесного творчества. – М., 1986.
2. Бархин К. Культура слова. – М.: Работник просвещения, 1990.
3. Бахтин М. Проблемы речевых жанров. – М., 1990.
4. Бойд Ендрю. Ефірна журналістика. Технології виробництва ефірних новин. – 5-е видання. На замовлення проекту ЄС „ЖОРНА.”– К.: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – 430 с.
5. Вайшенберг З. Новинна журналістика. – К., 2004. – 262 с.
6. Гаврилов К. Как делать сюжет новостей и стать медиатором. – СПб: Амфора. ТИД Амфора, 2007. – 299 с. (Серия „Знаю как”).
7. Жесты и мимика в русской речи: лингвострановедческий словарь. – М.: Русский язык, 1991
8. Гайдаманова Б. Основы риторики. – М., 1991.
8. Льюис Б. Диктор телевиденья. – М.: , 1973.
9. Каминский А. С. Вектор замысла. Пошаговый самоучитель тележурналиста. – М.: Эксмо, 2007. – 384 с. – (Экспресс-курс для самостоятельных людей).
10. Саруханов В.А. Азбука телевиденья: Учебное пособие для вузов. – М.: Аспект пресс, 2003.

Питання для самоконтролю:

1. Відеоряд – це ... ?
2. Стенд-ап ведучого – це ... ?
3. У чому полягає дикторська майстерність?
4. Допідготовчий етап підготовки новин передбачає таке: 1..., 2..., 3..., 4...?
5. Класичні різновиди матеріалів інформаційного жанру – це ... ?

Модуль 2. Тренінг: вдале поєднання теоретичних знань на практиці

Тема 1. Сценарна заявка як перший етап самостійної підготовки новин

План

1. Сценарій новинної програми. Загальна характеристика.
2. Підбір відео та начитка голосу. Основні правила та вимоги.
3. Основи монтажу матеріалу для новин.

Література:

1. Бойд Ендрю. Ефірна журналістика. Технології виробництва ефірних новин. – 5-е видання. На замовлення проекту ЄС „ЖОРНА.”– К.: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – 430 с.
2. Гаврилов К. Как делать сюжет новостей и стать медиатором. – СПб: Амфора. ТИД Амфора, 2007. – 299 с. (Серия „Знаю как”).
3. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування. – Алла Лазарева. – К., 1999. – 96 с.
4. Каминский А. С. Вектор замысла. Пошаговый самоучитель тележурналиста. – М.: Эксмо, 2007. – 384 с. – (Экспресс-курс для самостоятельных людей).
5. Кузнецов Г. Журналист на экране. – М.: Аспект Пресс, 1985. – 186 с.
6. Кузнецов Г.В. Так работают журналисты ТВ: Учебное пособие. – М.: Издательство Московского университета, 2004.
7. Муратов А. Телевизионное общение в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 215 с.
8. Стейнли П. «Свой» сюжет. Советы телерепортеру // Журналистика и медиарынок. – 2004. – № 7.
9. Техніка репортажу. Адаптація та упорядкування – ІМІ. – 2-е видання, фінансоване програмою СОСОР Міністерства закордонних справ Франції. К., 2003. – 62 с.
10. Фэг И. Теленовости: Секреты журналистского мастерства. – М., 1993.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке ефірна журналістика?
2. Сценарій – це ... ?
3. Відеозапис – це ... ?
4. Назвіть різновиди монтажу новинних матеріалів.
5. Начитка голосу, закадровий текст ... Загальна характеристика аудіоматеріалу.

Тема 2. Ведення новин у реальному часі. Записи програм

План

1. Прямі ефіри і записи програм. Загальна характеристика.
2. Вибір учасника прямого ефіру: плюси і мінуси незапланованих учасників програм.
3. Робота у студії під час програми (інтерв'ю, бесіда..., ведення новин).

Література:

Основна:

1. Васильева Л.А. Делаем новости: Учебное пособие. – М.: Аспект Пресс, 2003.
2. Вайшенберг З. Новинна журналістика. – К., 2004. – 262 с.
3. Борецкий Р.А., Кузнецов Г.В. Журналист ТВ: в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 1996.
4. Гайдаманова Б. Основы риторики. – М., 1991.
5. Кузнецов Г. Журналист на экране. – М.: Аспект Пресс, 1985. – 186 с.
6. Лезер Ф. Тренировка памяти. – М.: Мир, 1979.
7. Муратов А. Телевизионное общение в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 215 с.
8. Техника интервью: пособие Американского института печати / Укл. Уордлоу Э. Вашингтон: APIG, 2003. – 10 с.
9. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67-69.
10. Шкопоров Н. Как психологически правильно брать интервью. – М., 1990.

Додаткова:

1. Копылова Р. Что такое телевизионный диалог? О природе явления и границах понятия // Телевиденье вчера, сегодня, завтра. – М., 1997.
4. Мертон Р., Фиске М., Кендалл П. Фокусированное интервью. – М., 1991.
5. Недопитанський М. Сучасна практика журналістського інтерв'ю: стратегія запитання // Наукові записки Інституту журналістики . – 2006. – Т. 15. – С. 45-48.
6. Плешаков Л. Интервью: проход по минному полю // Профессия – журналист. – 2001. – № 3. – С. 32-35.
7. Студенське телебачення // Медіагід. – <http://www.mediaguide.ru/?p=news&id=4a3a04aa>
8. Тертычный А. У интервью есть свой “манёвр” // Журналист. – 2006. – № 6. – С. 80-85.
9. Тертычный А. Каков вопрос – таков ответ // Журналист. – 2005. – № 7. – С. 82-84.
10. Техника интервью: пособие Американского института печати / Укл. Уордлоу Э. Вашингтон: APIG, 2003. – 10 с.

Питання для самоконтролю:

1. Особливості програм, які транслюються у прямому ефірі. Плюси і мінуси.
2. Записи програм. Загальна характеристика, призначення.
3. Ведучий новин. Особливості роботи у студії.
4. Ітерв'юєр – інтерв'юант. Як досягти співпраці у ефірі.
5. Роль жестів, міміки, тембру голосу, темпоритму ... під час подання інформації на знімальному майданчику, студії.

Тема 3. Студентські матеріали у новинних випусках телемережі ЗНУ

План

1. Самостійні навчальні матеріали: плюси і мінуси.
2. Необхідне і бажане: специфіка студентського вибору.
3. Творча і наукова діяльність студентів-журналістів.

Література:

Основна:

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика. – К., 2004. – 262 с.
2. Гаврилов К. Как делать сюжет новостей и стать медиатором. – СПб: Амфора. ТИД Амфора, 2007. – 299 с. (Серия „Знаю как”).
3. Голдовская М. Творчество и техника. – М.: Мир, 1986. – 240 с.
4. Джексон М. Снимаем программу // Журналист. – 1995 – № 11. – С. 37-45.
5. Дубинянська Я. Час новин // Дзеркало тижня. – 2005. – №1. – С. 6.
6. Петренко В., Пронина Е. Человек на телеэкране: опыт психосемантического исследования // Психологический журнал. – 1986. – Т.1. – № 3.
7. Рэндалл Д. Универсальный журналист. – СПб.: НИП, 1999. – 357 с.
8. Студенське телебачення // Медіагід. – <http://www.mediaguide.ru/?p=news&id=4a3a04aa>
9. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67-69.
10. Шерель А. Рампа у мікрофона. – М., 1985.
11. Шостак М. Журналист и его произведение. – М.: РИП-холдинг, – 1998. – 280 с.

Додаткова:

1. Дубинянська Я. Час новин // Дзеркало тижня. – 2005. – №1. – С. 6.
2. Каминский А. С. Вектор замысла. Пошаговый самоучитель тележурналиста. – М.: Эксмо, 2007. – 384 с. – (Экспресс-курс для самостоятельных людей).
3. Кузнецов Г. Журналист на экране. – М.: Аспект Пресс, 1985. – 186 с.
4. Муратов А. Телевизионное общение в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 215 с.

5. Никулина Г. Экзамен перед зеркалом. – М., 1994.
6. Техника интервью: пособие Американского института печати / Укл. Уордлоу Э. – Вашингтон: APIG, 2003. – 10 с.
7. Техніка репортажу. Адаптація та упорядкування – ІМІ. – 2-е видання, фінансоване програмою СОСОР Міністерства закордонних справ Франції. К., 2003. – 62 с.
8. Копылова Р. Что такое телевизионный диалог? О природе явления и границах понятия // Телевиденье вчера, сегодня, завтра. – М., 1997.
9. Фото-кино-техника. – М.: Энциклопедия, 1991.
10. «625» – журнал об видео и ТВ. – М.: Мысль, 2001-2002.
11. Шостак М. Картинки репортера // Журналист. – 1997. – № 10. – С. 22 -25.

Питання для самоконтролю:

1. Які зі студентських матеріалів (що були показано локальною мережею ЗНУ) вам здалися найцікавішими, найвдалими?
2. У чому полягають негативні моменти самостійних навчальних випусків, програм тощо?
3. Що таке «телевізійний діалог»?
4. Як технічні засоби й обладнання впливають на якість випусків?
5. У який спосіб самостійна робота у телестудії впливає на наукову й дослідницьку діяльність студентів-журналістів?

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Новинарна тележурналістика

Тема 1. Локальна мережа університету. Принципи і режим роботи

План

1. Студентське телебачення – перший етап реалізації задумів.
2. Локальне телебачення ЗНУ. Принцип роботи та точки прийому сигналу із телестудії.
3. Студентська телестудія: принцип роботи та сітка мовлення.
4. Навчальні класи та їх технічні можливості: відеообладнання (камери, мікшери, штативи, корфи, світло, мікрофони тощо).

Практичне завдання:

1. Опрацювати інструкції по експлуатації обладнання телестудії та безпечного застосування і поводження у приміщенні, аудиторіях навчальної лабораторії журналістики. Зокрема: правила правильного використання відеообладнання, техніки та правила внутрішнього розпорядку і техніки безпеки, протипожежної безпеки в лабораторії.
2. Укласти словникові статті по різновидах відеообладнання (відеокамера, відео мікшер, штативи, кофри, на камерне світло, студійне світло, мікрофон, монтажний комплекс, відеомагнітофон, аксесуари для відео обладнання тощо).

Література:

1. Бермингем А. Освещение на телевидении. – М.: Аспект-Пресс, 2006 . – 185 с.
2. Герман Ю. От слайдов к видеофильму. – М.: Искусство, 1999.
3. Голдовская М. Творчество и техника. – М.: Мир, 1986. – 240 с.
4. Дубинянська Я. Час новин // Дзеркало тижня. – 2005. – №1. – С. 6.
5. Килпатрик Д. Свет и освещение. – М.: МИР, 1988. – 233 с.
6. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002.
7. Мащенко І. Г. Енциклопедія електронних мас-медіа. Т. 2: Термінологічний словник основних понять і виразів: телебачення, радіомовлення, відео, аудіо. – Запоріжжя: Дике поле, 2006. – 511 с.
8. Саруханов В.А. Азбука телевиденья: Учебное пособие для вузов. – М.: Аспект пресс, 2003.
9. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Ю.М. Бідзілі. – Ужгород: ВАТ „Видавництво „Закарпаття”, 2007. – 224 с.
10. Студенське телебачення // Медіагід. – <http://www.mediaguide.ru/?p=news&id=4a3a04aa>
11. «625» – журнал об видео и ТВ. – М.: Мысль, 2001-2008.

12. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67-69.
13. Фото-кино-техника. – М.: Энциклопедия, 1991.
14. Цвик В. Украинское телевиденье: Опыт, проблемы, решения. – К., 1990.
15. Інструкції з техніки безпеки, пожежної безпеки (стенд «Інформація навчальної лабораторії журналістики кафедри журналістської творчості, реклами та зв'язків із громадськістю факультету журналістики» (к. 911/3).

зверніть увагу Методичні рекомендації щодо підготовки до заняття й виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи:

Після ознайомлення з основними положеннями щодо Техніки безпеки та пожежної безпеки необхідно зробити відповідну позначку у журналі.

У ході написання реферату щодо різновидів телевізійних (кабельних й локальних зокрема) каналів варто звернути увагу не лише телевізійне обладнання, студійні павільйони, а й на програмну сітку (перелік новинних випусків) телевізійної продукції. Сформувати свою відповідь у вигляді коротких повідомлень із конкретною інформацією.

Письмово варто укласти тези щодо тематичного тележурналу будь-якого телеканалу м.Запоріжжя (за власним вибором).

При відповіді на **перше** запитання «Студентське телебачення – перший етап реалізації задумів» необхідно попередньо ознайомитися із усіма студентськими програмами, матеріалами, які були визнані на різноманітних молодіжних конкурсах, фестивалях й под. та посіли призові місця. Варто також зазначити, що локальне телебачення було створене 2003 року й головне його призначення «інформувати навчаючись». Необхідно дослідити й те, хто зі студентів-телевізійників розробляв й розробляє власні авторські проекти, проводить науково-дослідні роботи, бере участь у роботі проблемних груп та творчих гуртків.

Щоб підготуватися до **другого** запитання «Локальне телебачення ЗНУ. Принцип роботи та точки прийому сигналу із телестудії», треба провести порівняльний аналіз понять «кабельне» та «локальне» телебачення, зазначивши спільні й відмінні риси. У ході попереднього ознайомлення із точками показу телепередач (прийому сигналу) із телестудії, необхідно поводитися чемно і не відволікати від робочого і навчального часу. Для цього треба разом із викладачем чи співробітником навчальної лабораторії визначити день і час для такого виду роботи.

При відповіді на **третє** запитання «Студентська телестудія: принцип роботи та сітка мовлення» необхідно розпочати із головних принципів програмування. Основними поняттями програмування є: 1. **Блок** – набір рубрик, вибудований за принципом повтору для молодіжної аудиторії залежно від часу видачі в ефір. Як правило, він зорієнтований на велику перерву між навчальними заняттями (а також на перерву між першою та другою змінами навчання). 2. **Рубрика** – ряд телепередач, що розвивають певні тематичні напрями мовлення й виходять в одні й ті ж проміжки часу. У рубриці часто

присутні **цикли** (декілька передач, присвячених одній проблемі), **серія** (кілька передач, об'єднаних одним героєм (ведучим), кожна частина серії є закінченим екранним твором) тощо. 3. **Проект** – випуски (як правило, молодіжні: для молодіжної аудиторії й створюється виключно (часом за допомогою викладачів, координаторів творчих та проблемних груп, або співробітників навчальної лабораторії журналістики кафедри журналістської творчості, реклами та зв'язків із громадськістю) студентами старших курсів, дипломниками-магістрами, аспірантами, здобувачами, які об'єднані спільними ведучими, виконавцями необхідних довиробничих, власневиробничих та післявиробничих телевізійних робіт по підготовці й виготовленню якісного аудіовізуального матеріалу. 5. **Сітка** (структура мовлення) – набір, поєднання різного роду рубрик, циклів, серій, і разових передач (рекламних матеріалів, іміджевих передач, промо-роликів, звернень, оголошень тощо), розташованих у певному відрізку часу в певній (постійній) послідовності.

Структура мовлення студентського телебачення забезпечує різноманітність тем, жанрів, розділів і враховує інтереси всіх категорій глядачів вишу, в тому числі за віком, статтю, інтересами, напрямками навчання тощо. Сітка мовлення змінюється в залежності від сезону, навчального процесу, проведення певних загально університетських заходів тощо.

Щоб відповідь на **четверте** питання була повною, необхідно відвідати всі навчальні (спеціалізовані) класи; можливо (щоб запам'ятати) переписати у зошита все наявне технічне оснащення. При цьому треба зрозуміти головне призначення кожної навчальної аудиторії. При характеристиці технічних засобів треба згадати те, що ви вивчали у курсах «Технічні засоби масової комунікації», «Студійний практикум» на першому році навчання. У такий спосіб необхідно переглянути сучасні моделі необхідного для підготовки й монтажу відеоматеріалу телевізійне обладнання. Наприклад, при ознайомленні із відеообладнанням, зокрема МІКРОФОН, треба враховувати не тільки визначення наявних їх різновидів, а й головне призначення та методику використання. Скажімо: *мікрофон* – це пристрій, за допомогою якого звукові коливання перетворюються в електричні такої самої частоти для підсилення і передавання на великі відстані.

Мікрофон акцентний – електроакустичний прилад, який використовується у мікрофонній системі для передавання звукових ефектів.

У свою *мікрофон-«гармата» (пушка)* – пристрій гостроспрямованої дії, який має спереду мембрани спеціальну інтерференційну трубку з боковими отворами, потрапляючи в яку звукова хвиля розфасовується (розсіюється), тим самим знижується чутливість на всіх напрямках, окрім фронтального.

Мікрофон гостроспрямований має малий кут приймання звукових хвиль.

Мікрофон електростатистичний – електроакустичний прилад, в якому звукові хвилі діють на тонку металеву мембрану, змінюючи тим самим відстань і відповідно електричну ємність між мембраною і металевим нерухомим корпусом (пластинами конденсатора).

Мікрофон круговий має однакову чутливість з усіх боків.

Мікрофон накамерний (часто співвідносять із таким різновидом як м.-«гармата» (пушка) – вузькоспрямований мікрофон, зйомник або постійно закріплений на верхній або боковій частині корпусу відеокамери. Зручний у використанні, проте, високий рівень захоплення зайвих шумів від працюючих механізмів самої відеокамери, оператора тощо.

Мікрофон направлений має велику чутливість у залежності від напряму надходження звукової хвилі.

Мікрофон-петличка – невеликий за розмірами (до 1 см), досить чутливий, зручний у експлуатації, особливо на документальних зйомках репортажного характеру пристрій. Він фіксується до одягу учасників передачі й практично непомітний у кадрі. А ще є динамічні мікрофони (те саме, що й електродинамічні), радіомікрофон, двоспрямований мікрофон тощо.

Камера – знімальний пристрій у кіно- та телевиробництві, який перетворює оптичне зображення об'єкта у відеосигнал; складається з об'єктива, передавальної трубки чи ПЗЗ-матриці, генератора розгортки, підсилювача сигналу. Розрізняють стаціонарні й переносні (портативні) відеокамери. При цьому необхідно дати класифікаційні характеристики таких різновидів, як от: камера автоматизована, камера-ай, камера боксова, камера-«жабка», камера-комбінована, камера кутового огляду, камера з «бігучим променем», камера-обскура, камера суб'єктивна та ін. Також необхідно розкрити за допомогою яких відеокамер можна отримати *аналогові* й *цифрові* формати відеозйомки. Пригадайте такі: VHS, Video-8, SVHS, DV, Digital-8.

Мікшер (відеомікшер, аудіомікшер) – пристрій для об'єднання (змішування) відео- аудіосигналів кількох відповідних (телевізійних, звукових) датчиків з метою формування комбінованого зображення, звуку.

Штатив – пристрій, для встановлення, закріплення і фіксування фото-, відео-, кінокамер, освітлювальних приладів, зорових труб, теодолітів і т. д.), служить для точного наведення і збереження їх положення в процесі роботи. Є складаним триножником (переносна опора) із кріпленням для приладу, часто оснащений поворотним механізмом (головкою) для наведення приладу, і рідинним рівнем для точного встановлення горизонтального положення приладу.

Кофр – футляр для транспортування, зберігання камери й аксесуарів до неї.

Світло – вид променевої енергії. В нашому випадку під цим поняттям розуміється світлопристрій – прилад із джерелом освітлювальної арматури, яка забезпечує кріплення джерела світла і підведення до нього електричного живлення. Виокремлюють, і при відповіді необхідно на цьому наголосити й дати коротку характеристику, світло *бокове*, світло *вирівнююче*, світло *денне*, світло *«жорстке»*, світло *загальне (розсіяне)*, світло *ключове*, світло *«контрове»*, світло *моделююче*, світло *«м'яке»*, світло *накамерне*, світло *направлене*, світло *«заповнююче»*, світло *«павільйонне»*, світло *портретне*, світло *«пряме»*, світло *«малююче»*, світло *фонове*, світло *фронтальне*.

Софіт – освітлювальний пристрій із кількома джерелами світла у загальному рефлекторі, що використовується при фото-, кіно- й телевізійних зйомках.

У такий спосіб здійснюється загальна характеристика й іншого, додаткового обладнання, аксесуарів навчальної телевізійної студії.

Тема 2. Планування та реалізація телематеріалів

План

1. Новини на студентському телебаченні.
2. Сітка новин та час виходу їх локальною мережею.
3. Тематичні блоки та їх підготовка.
4. Особливості планування та організація зйомок заходів.
5. Прямі ефіри та записи програм – загальна характеристика.

Практичне завдання:

1. Укласти тележурнал та новинарну сітку випусків студентських сюжетів локальною мережею та прямих ефірів й записів програм запорізького телеканалу (на вибір).
2. Укласти словникові статті на поняття „новини”, „сітка новин”, „блоки новин”, „прямий ефір”, „телевізійна програма у записі”, „зйомка (відео зйомка)”, „локальна телемережа” за 1. Мащенко І. Г. Енциклопедія електронних мас-медіа. Т. 2: Термінологічний словник основних понять і виразів: телебачення, радіомовлення, відео, аудіо. – Запоріжжя: Дике поле, 2006. – 511 с. та 2. Егоров В. Терминологический словарь телевиденья. Основные понятия и комментарии. – М. Институт повышения квалификации работников телевиденья и радиовещания ФСТР, 1997. – 92 с.

Література:

Основна:

1. Гаврилов К. Как делать сюжет новостей и стать медиатором. – СПб: Амфора. ТИД Амфора, 2007. – 299 с. (Серия „Знаю как”).
2. Гоян В.В. Типові та жанрові особливості інформаційної телепрограми: Посібник для студентів Інституту журналістики. – К.: КНУ, 2001. – 52 с.
3. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002. – 260 с.
4. Кузнецов Г.В. Так работают журналисты ТВ: Учебное пособие. – М.: Издательство Московского университета, 2004.
5. Муратов А. Телевизионное общение в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 215 с.
6. Никулина Г. Экзамен перед зеркалом. – М., 1994.
7. Рэндалл Д. Универсальный журналист. – СПб.: НИП, 1999. – 357 с.

8. Студенське телебачення // Медіагід. – <http://www.mediaguide.ru/?p=news&id=4a3a04aa>
9. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67-69.
10. Шкопоров Н. Как психологически правильно брать интервью. – М., 1990.
11. Шостак М. Журналист и его произведение. – М.: РИП-холдинг, – 1998. – 280 с.

Додаткова:

1. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування. – Алла Лазарева. – К., 1999. – 96 с.
2. Голдовская М. Творчество и техника. – М.: Мир, 1986. – 240 с.
3. Гоян В.В. Інформаційна телевізійна програма: типологічна характеристика, параметри діяльності журналіста. – К., 1996.
4. Колодин Е. Телеведущий: путь в профессию // – <http://www.ucheba.ru/prof-article/1517.html>
5. Копылова Р. Что такое телевизионный диалог? О природе явления и границах понятия // Телевиденье вчера, сегодня, завтра. – М., 1997.
6. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002. – 260 с.
7. Мертон Р., Фиске М., Кендалл П. Фокусированное интервью. – М., 1991.
8. Недопитанський М. Сучасна практика журналістського інтерв'ю: стратегія запитання // Наукові записки Інституту журналістики . – 2006. – Т. 15. – С. 45-48.
9. Тертычный А. Каков вопрос – таков ответ // Журналист. – 2005. - № 7. – С. 82-84.

зверніть увагу Методичні рекомендації щодо підготовки до заняття й виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи:

1. Під час підготовки до заняття варто опрацювати рекомендовану літературу.
2. **запам'ятайте** Необхідно вивчити визначення понять „новини”, „сітка новин”, „блоки новин”, „прямий ефір”, „телевізійна програма у записі”, „зйомка (відео зйомка)”, „локальна телемережа”.
3. Для належної підготовки необхідно переглянути архіви навчальної лабораторії журналістики за 2006, 2007, 2008, 2009 роки (на вибір) задля укладення сітки новинних програм на локальному телебаченні ЗНУ та їх тематичне спрямування й наповнення.

При відповіді на **перше** запитання «Новини на студентському телебаченні» необхідно репрезентувати вивчені поняття. У ході підготовки до практичного заняття, необхідно чітко визначитися із тим, що ж таке студентські

новини. Не забувайте, що умовно вони розподіляються на такі різновиди, зокрема:

- це те, про молодь повинна знати;
- це те, про що студенти хочуть знати;
- це те, про що їм необхідно знати;
- це те, що молоді цікаво (їх ще називають «необов'язковими» новинами).

У свою чергу *аудіовізуальним* твором називається матеріал, який фіксується на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітофонному диску, компакт-диску, флеш-карті тощо) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) аналогічних або дискретних сигналів, які відображають (загодовують) рухомі зображення (як із звуковим супроводом, так і без нього). Сприйняття стає можливим виключно за допомогою того чи іншого екрану (кіно-, ТВ-, ЛСД-екрана тощо), на якому рухомі зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів.

Щоб підготуватися до **другого** запитання «Сітка новин та час виходу їх локальною мережею», необхідно розподілити між одnogрупниками випуски новин (й інших програм) локальною мережею за певними роками й періодами. Обов'язково пам'ятайте, що сітка мовлення – це перелік, що вміщує послідовність, найменування, час мовлення програм (передач) чи додаткову інформацію, яка визначає основні напрями мовної концепції навчальної лабораторії журналістики й студентської телевізійної студії зокрема. Акцентувати увагу необхідно на наборі, поєднанні рубрик, циклів ... і окремих разових передач (наприклад, підсумкові матеріалів студентів, що проходили навчально-виробничу, переддипломну ... практику на студентському телебаченні «Юніверс-ТБ»), розташованих у тижневому (або протягом одного місяця) відрізку часу з певною послідовністю. У той же час не забувати про завдання до самостійного виконання, як додаткову інформацію, необхідно проаналізувати сітку новин на запорізьких каналах (за бажанням – на одному із загальнонаціональних).

При відповіді на **третє** запитання «Тематичні блоки та їх підготовка» зважайте, що матеріали від початку мають певне тематичне спрямування й чітко визначену глядацьку аудиторію. Проте, будьте уважні: при розробці тематичних планів на певний період все ж присутні (хоча й не так багато) ефірні твори, окремі випуски, які містять не просту розповідь про події чи факти, а втілені в образній формі за допомогою різних засобів й такі, що становлять інтерес широкої громадськості.

Щоб відповідь на **четверте** питання «Особливості планування та організація зйомок заходів» була повною, необхідно ознайомитися із планами заходів прес-центру ЗНУ і порівняти із цього ж місяця рядом випуску. Відразу стане помітним, що переважна більшість зйомок здійснюється у позанавчальний час. Під поняттям «зйомка» розуміється основний творчий і технічний процес, у результаті якого на світлочутливому матеріалі, лазерному диску чи іншому носії інформації утворюється приховане зображення, що стає видимим після певної обробки.

Нагальні й актуальні заходи відвідують співробітники навчальної лабораторії. Творчу обробку: підготовку закадрового тексту, його озвучування, нарізка відео, монтаж робочого матеріалу здійснюють студенти-журналісти у ході практичних, семінарських, лабораторних чи індивідуальних занять у спеціалізованому класі.

Необхідно зазначити й про формування творчого тандему «оператор-репортер», «оператор-журналіст», «оператор-інтерв'юер». Чому треба працювати у такий спосіб при зйомці матеріалу й підготовці його до ефіру? Що розуміється під поняттями «довиробничий», «власне виробничий» та «післявиробничий» етапи створення відеопродукції? Яких моментів необхідно уникати, попередньо обговорювати серед членів (студентів-журналістів або ж практикантів) знімальної групи? Яких помилок допускаються початківці у ході організації/проведення зйомок різних заходів?

Розрізняти й розумітися необхідно на й таких видах зйомок: *безракурсна, виїзна, в інфрачервоному промінні, в приміщенні, в русі, динамічного об'єкта, з монітора, іконографії, зі зворотнім зв'язком, зі звуком, з комбінованим рухом, з наїздом камери, з паралельним рухом, на хромакейному фоні, нічних кадрів удень, під музичну фонограму, покадрова, студійна* тощо.

Щоб дати вичерпну відповідь на **п'яте** запитання плану «Прямі ефіри та записи програм», необхідно дати тлумачення цих понять. При цьому не треба занурюватися у складні технічні характеристики, а чітко розумітися на змістові цих понять, які констатують, що запис – це фіксація звуків і/чи зображень за допомогою технічних засобів у будь-якій матеріальній формі, яка дозволяє здійснювати їхнє зберігання, неодноразове відтворення.

Пряма трансляція, *ефір* – це процес безпосередньої передачі телевізійного сигналу з місця проведення запису (студії, місця події).

Варто також залучати приклади таких програм на телебаченні. Видовищності відповіді також можуть надати записи (до 1 хв.) зразків таких різновидів. Доречним також буде короткий екскурс в історію прямих ефірів (передач «наживо» – за сучасною класифікацією). Мається на увазі від першої «живої» трансляції компанією Ен-Бі-Сі Всесвітнього ярмарку за участю короля Великобританії Георга IV та Президента США Франкліна Рузвельта і до сьогодні з обов'язковою проекцією на Україну.

Хто, коли й чого здійснив трансляцію «наживо» в СРСР, в Україні які телекомпанії найчастіше використовують прямі ефіри. Які програми частіше показують у записі. Чому?

Свої міркування обґрунтуйте, наводьте приклади, опирайтеся на думки й твердження відомих дослідників-журналістикознавців, практиків.

Тема 3. Інформація-подія-орґменти-матеріал

План

1. Підготовка теленовін. Основні етапи.
2. Характеристика необхідних моментів зйомки.

3. Підбір відеоряду та вимоги до нього.
4. Тип матеріалу і роль стенд-апів ведучого новин, підводок до сюжетів, запису голосу та дикторської майстерності.
5. Інформаційні жанри: класика і сучасна реалізація.

Практичне завдання:

1. Укласти перелік порад і рекомендацій Бруса Льюїса (тележурналіста із 25-річним досвідом роботи в Бі-Бі-Сі) із статті «Диктор телебачення» щодо специфіки діяльності телевізійного диктора <http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc3p/119542>
2. Записати блізи серед одногрупників на тему за самостійним вибором (актуальну для студентства або певної події).
3. Підготувати закадровий текст, вичитати його та записати, підготовка повідомлень для запису на СД-носій у телевізійній студії навчальної лабораторії журналістики.
4. Продумати структуру плану ведення бесіди, відповідно обраній темі для проведення рольової гри між учасниками (студентами-одногрупниками).

Література:

Основна:

1. Бойд Ендрю. Ефірна журналістика. Технології виробництва ефірних новин. – 5-е видання. На замовлення проекту ЄС „ЖОРНА.”– К.: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – 430 с.
2. Гаврилов К. Как делать сюжет новостей и стать медиатором. – СПб: Амфора. ТИД Амфора, 2007. – 299 с. (Серия „Знаю как”).
3. Джексон М. Снимаем программу // Журналист. – 1995 – № 11. – С. 37-45.
4. Егоров В. Терминологический словарь телевиденья. Основные понятия и комментарии. – М. Институт повышения квалификации работников телевиденья и радиовещания ФСТР, 1997. – 92 с.
5. Каминский А. С. Вектор замысла. Пошаговый самоучитель тележурналиста. – М.: Эксмо, 2007. – 384 с. – (Экспресс-курс для самостоятельных людей).
6. Мащенко І.Г. Енциклопедія електронних мас-медіа. Т. 2: Термінологічний словник основних понять і виразів: телебачення, радіомовлення, відео, аудіо. – Запоріжжя: Дике поле, 2006. – 511 с.
7. Муратов А. Телевизионное общение в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 215 с. // <http://evartist.narod.ru>
8. Студенське телебачення // Медіагід. – <http://www.mediaguide.ru/?p=news&id=4a3a04aa>
8. Техника интервью: пособие Американского института печати / Укл. Уордлоу Э. Вашингтон: APIG, 2003. – 10 с.
9. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67–69.

10. Яковець А.В. Телевізійна журналістика: теорія і практика: Підручник. – К.: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2007 – 240 с.

Додаткова:

1. Гоян В.В. Інформаційна телевізійна програма: типологічна характеристика, параметри діяльності журналіста. – К., 1996.
2. Гайдаманова Б. Основи риторики. – М., 1991.
3. Дубинянська Я. Час новин // Дзеркало тижня. – 2005. – №1. – С. 6.
4. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування. – Алла Лазарева. – К., 1999. – 96 с.
5. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002. – 260 с.
6. Петренко В., Пронина Е. Человек на телеэкране: опыт психосемантического исследования // Психологический журнал. – 1986. – Т.1. – № 3.
7. Шостак М. Журналист и его произведение. – М.: РИП-холдинг, – 1998. – 280 с.
8. Яковець А.В. Телевізійна журналістика: теорія і практика: Підручник. – К.: Видавничий дім „Києво-Могилянська академія”, 2007 – 240 с.
9. Шендерович В. Прямой эфир. – М.: ЭКСМО-ПРЕСС, 2000. – 221 с.

зверніть увагу *Методичні рекомендації щодо підготовки до заняття й виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи:*

1. Для успішного опрацювання таких питань, як „підбір відеоряду та вимоги до нього”, „стендапи”, „підводок до сюжетів”, „запису голосу”, дикторська майстерність” та інших теоретичних питань необхідно ознайомитися із такими лінгвістичними працями:

Мащенко І. Г. Енциклопедія електронних мас-медіа. Т. 2: Термінологічний словник основних понять і виразів: телебачення, радіомовлення, відео, аудіо. – Запоріжжя: Дике поле, 2006. – 511 с. та Егоров В. Терминологический словарь телевиденья. Основные понятия и комментарии. – М. Институт повышения квалификации работников телевиденья и радиовещания ФСТР, 1997. – 92 с.; або ж електронним джерелом „Вікіпедія”.

2. Запис бліців серед одногрупників на тему за самостійним вибором (проте варто звернути увагу, що теми мають бути актуальними на сьогоднішній час й цікавими для більшості аудиторії, оскільки матеріали, які розробляються торкаються проблем молоді, студентства – або ж всього того, що стосується університету і навчання в ньому).

3. **запам'ятайте** Запис закадрового тексту здійснюється самостійно у навчальній лабораторії за попереднім записом у журналі вільного часу обладнання (через аудіомікшерний пульт) і обробляється у програмі монтажу звукових файлів Adobe Audition 2.0 або 3.0.

Відповідь на **перше** запитання «Підготовка теленовин. Основні етапи» спробуйте вибудувати на основі таких практичних порад:

1. *Не робіть того, чого не варто робити.* Тобто не знімайте того, що не стане цікавим вашому глядачеві, вашій аудиторії. Пам'ятайте, що все охопити неможливо, ставте пріоритети!

2. *Новини – це перш за все люди.* Все має торкатися студентів, і бути як про них, так і для них. Можна підійти до водія громадського транспорту і запитатися про студентство, можна взяти загальнонаціональну новину і зняти сюжет на цю тему у вашому навчальному закладі. Таких цікавих тем багато, і студенти, і викладачі, і співробітники будуть говорити на ці теми. Матеріали такого плану готуються легко, вони виходять цікаві, бо у кожного є своє бачення проблеми, власна думка з того чи іншого приводу.

3. *Говоріть із глядачем простою, зрозумілою й доступною мовою.* Пам'ятайте, у вас є лише одна можливість підготувати матеріал – після того, як він вийшов у ефір, його більше нема. Неможливо його «перемотати» назад і показати ще раз сюжет, яки не зрозуміли глядачі. Треба орієнтуватися на те, щоби глядач все зрозумів почувши і побачивши ваш телевізійний сюжет із першого разу. В іншому разі – ваша робота даремна. Будьте якомога простішими, самими собою.

4. *Максимально використовуйте відеоматеріал.* Новини треба показувати. Телебачення – це, в першу чергу, картинка. Більшість дослідників-журналістів та глядачів вважають «голова, що говорить» у ефірі найнуднішим явищем. 12 секунд поспіль – максимальний час присутності ведучого новин на екрані. Цього достатньо для того, щоб сказати необхідне, інше краще «показати». Пам'ятайте про це завжди: і при розробці сценарію, і при зйомці, і у ході написання підводок, і при начитці закадрового тексту, і при монтажі сюжету, і при його верстці.

5. *У вас нема «віртуальних» глядачів* – ваші новини для друзів, для однокурсників, для викладачів, для чоловічої чи жіночої аудиторії, для студентів. Ставтеся до людей так, як би ви хотіли, щоби ставилися до вас. Говоріть зі своїми глядачами спільною мовою. Спробуйте перед тим, як увімкнулися студійні софіти, камера розпочала зйомку і випуск пішов у ефір, явіть, що перед вами – найкращий товариш, і ви йому розповідаєте новини, інформацію, якої він не знає. Вийде дуже «теплий» матеріал. Читати лекцію глядачеві й вести з ним бесіду – велика різниця.

6. *Спробуйте бути кращими* від інших ведучих-одногорупників, кращим самим від себе ніж у попередньому випускові новин, або іншому матеріалі. Проте не забувайте, що ми вчимося, і що перед вами майбутні сильні «конкуренти» (так само, як і на реально існуючих загальнонаціональних, міських телеканалах). У кращих, сильніших майбутніх ведучих є чому повчитися й що взяти до відома.

При виборі теми для сюжетів, зважайте й на рекомендації ряду розглянутих на лекційних заняттях рекомендацій із семінарів «Інтерньюза», які щорічно проводяться як в Росії, так і в Україні. Зокрема: «А мене це турбує?».

«Чим це питання зацікавить глядача?» І обов'язково треба відповісти на ці питання у своєму матеріалі.

Шукайте цікаві загалу теми для своїх матеріалів. Тоді сюжети не будуть примітивними, простою, безхитрісною оповіддю з невигадлигим драматургічним ходом.

Варто також пам'ятати, що *ракурс зйомки* є творчо необхідний, логічно й композиційно виправданий зображальний прийом операторської майстерності, який полягає у нахилі оптичної осі об'єктива відеокамери при зйомці, коли об'єкт, знятий під кутом знизу або зверху, фіксується на площині плівки або певного електронного носія у скороченій по вертикалі перспективі. Ракурсний план підкреслює форму предмета, акцентує на ньому увагу наскільки, що він може вирости до символу.

При врахуванні цих головних необхідних порад, зйомка буде відповідною.

Щоб підготуватися до **другого** запитання «Характеристика необхідних моментів зйомки» необхідно з'ясувати що таке *відеозйомка* – фіксація факту, події (пейзажу, архітектури, портрету, натюрморту) на цифровий або аналоговий носій із можливістю перегляду картинки і відтворення звукового ряду. Варто визначити роль і значення кадру, як складового елементу телематеріалу. Не можливо не згадати, що головною його (відеокадру) характеристикою є *план*. **План**, у свою чергу, – це масштаб зображення чогось на відеоплівці; кут зору, під яким щось знято. Поняття «план» виражає ступінь величини об'єкта зйомки, залежить від відстані між об'єктивом відеокамери, що регулюється трансфокатором, та об'єктом зйомки. Необхідно також зазначити, що у вітчизняному телебаченні в композиції кадру виділяють такі різновиди планів: *крупний, середній, загальний, дальній, макроплан і детальний*.

Крупний план – це, наприклад, голова людини. Все, що відповідає цьому масштабові є також крупним планом.

Середній план є, мабуть, найуживанішим. Він включає в себе не лише емоції персонажів і авторське ставлення до героя, а й жести, часткову характеристику місця дії. Первинна інформація, отримана від середнього плану, зчитується за три – чотири секунди. Середній план поділяється на *середньо-крупний* (в кадрі фігура до верхньої половини грудей) і *перший план* (в кадрі фігура по пояс). Така композиція часто називається просто середнім планом, а першоплановою композицією є та, де персонаж наближений до рамки екрану.

Загальний план – у кадрі можуть розташовуватися декілька людей у повний зріст. Інформацію з нього глядач отримує за п'ять секунд, якщо загальний план не перенасичено деталями. Важливо, що в кадрі може і не бути людини. Загальний план миттєво вводить глядача у перебіг події, дозволяє зорієнтуватися в просторі і часі. Саме із загального плану найчастіше починаються репортажі у програмах новин. Загальний план дуже ефективно вводить глядача у перебіг події, але має суттєвий недолік: роздивитися деталі важко, часом неможливо.

Дальній план менш характерний для телевізійного видовища. Часто використовується при показі стадіонів, великих концертних залів, для

окреслення місця події. Людська фігура на дальньому плані займає менше половини висоти екрану.

Макроплан часто ототожнюють із крупним планом, який вважають одним із виразних екранних засобів.

Деталь говорить сама за себе – це зафіксована дрібна частина цілого, об'єкта. Це може бути краса, годинник, гудзик, листок/голка на дереві тощо.

У ході характеристики необхідних моментів зйомки, варто визначити й місце й роль *ракурсу* зйомки – певного незвичного перспективного малюнку кадру, який дає одночасно верхні і нижні точки зйомки. Ракурсні зйомки відрізняються підкресленими перспективними сполученнями вертикалей, скороченням вертикальних ліній. З їх допомогою картинка стає живою, цікавішою, ракурсна зйомка надає кадрові динаміки. Необхідно також згадати про способи досягнення *композиційної рівноваги*.

При відповіді на **третє** запитання «Підбір відеоряду та вимоги до нього» необхідно ґрунтовно опрацювати лінгвістичні праці, зазначені вище.

У той же час теоретичну відповідь побудуйте на прикладі підготовки-проведення-запису-монтажу бліців. Ця докладна рекомендаційна розробка частково сприятиме й підготовці до наступного пункту плану.

Отже, *бліци* – це миттєве відображення громадської думки, але на відміну від правильно проведеного опитування вини не мають на меті представити точне відображення настроїв громадськості, це просто добірка різних точок зору. Бліц-опитування може бути окремим матеріалом, а може – й частиною довшого повідомлення. Ефективний спосіб представити спірні питання, запропонувавши аудиторії деякі коментарі, без попереднього узгодження з інтерв'юером. Бліци можуть тривати близько хвилини (у випуску без підводки вони будуть тривати 20-30 секунд і цього достатньо для 5-6 відповідей). Тематика може бути різною: як «серйозною», так і торкатися жартівливих питань. Єдине зауваження – у людей має бути сформована точка зору щодо теми. Варто також знаходити можливість відбирати різноманітні відповіді, щоби бліци не стали одноманітними (опитувані скажуть одне і теж саме). Проте, це не означає, що ви повинні створювати загальний баланс, якщо серед людей його не має. Не рекомендуємо торкатися політичних тем.

У ході підготовки до запису бліців, чітко продумайте і сформулюйте питання, яке ви ставитимете. Ставте запитання *відкрите* (тобто таке, що не передбачає однозначної відповіді «так» чи «ні»). Коли необхідно, можна поставити додаткове запитання, проте не більше одного. Запам'ятайте, що для всіх людей запитання мусить бути одне й теж.

Наступним етапом, не менш важливим, є вибір місця проведення записів бліців. Краще знайти місце, де проходить багато людей. При цьому пам'ятайте, що додаткові гучні або змінні шуми ускладнюють монтаж. Галас молоді, велике скупчення людей, автодороги, вокзали й подібне можуть створити проблеми не тільки при виготовленні кінцевого матеріалу, це може стати ще й небезпечним у плані збереження телевізійного обладнання. Також варто пам'ятати при виборі місця запису, що у наш час багато об'єктів й територій є приватною власністю. І, якщо нема необхідності знімати саме на

такій території, де треба брати дозвіл у власника – запишіть коментарі там, де це забере найменше допідготовчого до роботи часу.

При записі бліців поведіться впевнено і дружньо. Вдягніться належним чином. Не турбуйте людей, які поспішають. Посміхайтесь. Відразу представте себе. Запитайте чи згодна й хоче людина відповідати на ваше запитання, яке ви чітко формулюєте. Якщо ні, перепросить і відпустіть її. Не лякайте відразу підносячи мікрофон (націлюєте камеру тощо). Будьте ввічливими, якщо людина не зрозуміла запитання, або веде себе не так, як би вам хотілося («вистрибує з кадру», дивиться кудись убік, веде тривалу розповідь тощо). Обов'язково подякуйте за їхній час.

Для телебачення не є обов'язковим подавати імена, прізвища чи іншу приватну інформацію для бліц-опитуваних, тому у вас немає потреби її запитувати. Будьте чесними, коли хтось питає про час виходу в ефір матеріалу і чи «покажуть їх». Насправді, ви ще остаточно не знаєте чії думки будуть включені, коротко поясніть, що ви збираєте багато думок, а вийде в ефір мала частина.

Завжди пам'ятайте, що для телевізійних бліців, журналісту треба мати при собі окремий мікрофон (з'єднаний із камерою дротом), мікрофон на камері вам не допоможе записати якісний звук. Попередньо треба домовитися із оператором про умовні знаки щодо початку/кінця зйомки, ракурсів, планів, присутності/відсутності репортера у кадрі тощо. Зазвичай необхідні середні або крупні плани. Цікавий момент, на який варто звернути увагу при записі бліців: при наявності двох і більше осіб – зніміть коментар однієї людини, взявши в кадр групу, а потім інших зафіксуйте крупним планом. У такий спосіб добре монтувати кадри разом.

Не забувайте зняти кілька загальних планів місця зйомки, вони знадобляться при «переходах» до бліц-опитування. Може постати запитання: «А скільки треба бліців для програми?» Погодьтеся із думкою практиків: треба записати як мінімум вдвічі більше відповідей, ніж ви думаєте що буде потрібно.

Ну, і наостанок: *монтаж*. Відразу визначтеся, який має бути хронометраж кінцевого матеріалу. Прибирайте коментарі, які записані тихо, а також такі, в яких наявні непристойні речі, вульгаризми й под. Шукайте змістовні цитати по 6-15 секунд, але ні в якому разі не порушуйте (не викривляйте) змісту сказаного, висловленого. Намагайтеся уникати довгих цитувань. Лише при оригінальності форми зафіксованого матеріалу, можна цікаві думки подавати у цілому. Найбільш вдалі, «яскраві» – розміщуйте на початку та вкінці. Якщо є можливість, «середні» завершуйте ремаркою, жартівливим (для легкої теми й смішним) реченням чи висловом. Не забувайте чергувати думки людей за віком, статтю тощо, при цьому розвиваючи логічність викладу матеріалу. Монтуйте голоси так, щоб вони звучали природно (якщо опитаний наполягає на інкогніто – обличчя можна заретушувати, затемнити, голос, відповідно, змінити за допомогою спеціальних комп'ютерних ефектів). Цей момент треба враховувати обов'язково – інакше можуть виникнути проблеми.

Дотримуйтеся визначеного темпоритму, жвавого стилю, динаміки подачі матеріалу.

І все ж таки, якщо матеріал вийшов задовгим, видаліть свої запитання у деяких місцях, проте пам'ятайте, що на початку і посередині вони необхідні, щоби телеглядач не забув про що йде мова (або ті, що приєдналися пізніше були в темі). Бліц-опитування самі по собі завжди ефективні у випусках новин, новинарних програмах. При поданні «серйозних» тем, бліци вважаються одним із виробничих інструментів для швидкого і дієвого відображення різних думок. Саме за допомогою бліців піднімають актуальні для розгляду у програмі питання, надають телематеріалу реальності, видовищності, роблять довгу програму динамічною й цікавою. І також пам'ятайте, робити бліци – вдячна справа, як для початківця, так і для професіонала. Чим більше ви їх робите, тим впевненіше ви себе почуватимете у подальшому фаховому зростанні.

Щоб відповідь на **четверте** питання була повною, необхідно охарактеризувати власне поняття. Що підводка до сюжетів різного типу інформаційних матеріалів теж має певні особливості у формулюванні стислого вступу, що пояснює зміст чи значення сюжету. Синонімом до неї є поняття «вріз/врізка» – невелике за обсягом повідомлення, яке пояснює, або коментує матеріал. Часом підводку репрезентує сам ведучий, автор програми, фахівець з певної проблеми чи якась додаткова інформація, що пояснюється (супроводжується) графічним, фото- або й відеоматеріалом.

Дикторська майстерність – складне ремесло. Для цього підтвердження спрямуйте свою відповідь на такі поняття, як: дикція, артикуляційні можливості (голос, тембр голосу, гучність звучання голосу...), мовлення і дихання, орфоепія і техніка мовлення, мовні норми і культура мовлення, типові мовленнєві помилки і шляхи їх подолання, імідж журналіста.

Щоб відповідь була розлогою, напевно, варто звернути увагу на різновиди (класифікаційні ознаки) дикторів, а саме розрізняють:

- диктор інформаційної програми – news reader;
- диктор новин – news announce;
- диктор телебачення – television announcer;
- еталоний диктор – reference speaker;
- диктор конференсьє – ansager тощо.

Останнє запитання плану «Інформаційні жанри: класика і сучасна реалізація» передбачає глибоке розуміння наукових розробок низки вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема Е.Багірова, Р.Борецького, Льюїса Брюса, Л.Гуревича, В.Сапака, Г.Кузнєцова, О.Юровського та ін.

У першу чергу звертати увагу на актуальні й практичні розробки й рекомендації стосовно роботи новинарного журналіста-телевізійника. Необхідно виокремлювати свого роду «стандарти», на яких наголошують автори, і які були (а в деяких моментах творчої діяльності є й на сьогодні «популярними») у професійному становленні майбутніх фахівців у сфері масових комунікацій і інформації. Зважати треба і на кути зору під якими здійсненні дослідження нормативів, окремих характеристик діяльності, функціонального призначення ведучого теленовин, програм. При підготовці до

цього питання необхідно враховувати, що інформаційні матеріали(у більшості випадків) не можливі без ведучих. Професія ведучого перебуває у постійному розвитку, і сьогодні між ведучим-диктором і диктором-ведучим стоять надзвичайно різної складності завдання. Треба розуміти, що на зміну «людини-якоря» (так називають дикторів телебачення початку 80-х років ХХ ст.) прийшов новий різновид телевізійного ведучого-журналіста, який знає як створити проект, обґрунтувати головну ідею, вміє не тільки написати сценарій програми, текст для реалізації у студії підчас прямого ефіру чи записі передачі, підготувати її до ефіру.

Ведучий сьогодні домінує у формуванні структури і композиції не тільки авторської програми, в інформаційній також ведучий-журналіст бере безпосередню участь у аудіовізуальному вирішенні програми. Варто наголошувати, що він працює перед камерою (як в режимі відеозапису, так і в режимі прямого ефіру; як у студії, так і наживо). У ході підготовки до відповіді на це питання необхідно також з'ясувати у чому ж полягає популярність професії телевізійного ведучого, які чинники на це впливають. Чому випуски новин на деяких загальнонаціональних (запорізьких) каналах ми дивимося із задоволенням, чекаємо із нетерпінням, навіть коли випуск є не зовсім «вдалим» чи цікавим – ми все ж не перемикаємо на інший?. Що на це впливає: хіба лише верстка програми новин телеканалу? Чи інші складники все ж утримують глядача перед голубими екранами, у тому числі й провідні ведучі цих програм, які стають своєрідною візиткою компанії, і ми разом зі зміною «місця дислокації» журналіста також «вподобуємо» інший телеканал.

У ході відповіді залучайте приклади програм на провідних каналах, які якісно функціонують без ведучих. Який формат таких програм? Чи виправдовує таке рішення керівництва компанії подачі матеріалу, який формат мовлення? Не забувайте й про те, які програми потребують обов'язкової присутності ведучих у кадрі? Наводьте приклади, при цьому акцентуйте увагу на відомих і доступних для перегляду для більшості громадян. Можна підготувати й записи уривків таких прикладів програм – це надасть відповіді більшій повноті й аргументованості ваших доводів. Проте, не забувайте про час практичного заняття, й необхідності прослухати відповіді-доповнення інших студентів, у яких є власні (можливо кардинально відмінні) міркування з даного питання, інші приклади.

Модуль 2. Практична тележурналістика

Тема 1. Тренінг: вдале поєднання теоретичних знань на практиці

План

1. Сценарій новинної програми. Загальна характеристика.

2. Підбір відео та начитка голосу. Основні правила та вимоги.
3. Основи монтажу матеріалу для новин.

Практичне завдання:

1. Написати сценарій поточної події (на вибір).
2. Здійснити зйомку цього заходу. Провести підготовчі заходи для роботи з відеоматеріалом (оцифровка, запис аудіо, підбір музичного супроводу, нарізка відео, розробка й написання титрів тощо).
3. Законспектувати основні положення книги Утилова Н. Монтаж. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 168 с.

Література:

Основна:

1. Бойд Ендрю. Ефірна журналістика. Технології виробництва ефірних новин. – 5-е видання. На замовлення проекту ЄС „ЖОРНА.”– К.: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – 430 с.
2. Борецкий Р.А., Кузнецов Г.В. Журналист ТВ: в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 1996.
3. Васильева Л.А. Делаем новости: Учебное пособие. – М.: Аспект Пресс, 2003.
4. Гаврилов К. Как делать сюжет новостей и стать медиатором. – СПб: Амфора. ТИД Амфора, 2007. – 299 с. (Серия „Знаю как”).
5. Каминский А. С. Вектор замысла. Пошаговый самоучитель тележурналиста. – М.: Эксмо, 2007. – 384 с. – (Экспресс-курс для самостоятельных людей).
6. Кузнецов Г. Журналист на экране. – М.: Аспект Пресс, 1985. – 186 с.
7. Кузнецов Г.В. Так работают журналисты ТВ: Учебное пособие. – М.: Издательство Московского университета, 2004.
8. Льюис Б. Диктор телевиденья. – М.: , 1973.
9. Техніка репортажу. Адаптація та упорядкування – ІМІ. – 2-е видання, фінансоване програмою СОСОР Міністерства закордонних справ Франції. – К., 2003. – 62 с.
10. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67–69.
11. Яковець А.В. Телевізійна журналістика: теорія і практика: Підручник. – К.: Вид. дім „Кієво-Могилянська академія”, 2007 – 240 с.

Додаткова:

1. Заика А.А. Цифровая видеосъемка и монтаж. – М.: ОЛМА–ПРЕСС, 2006. – 320 с.: ил. – (Школа домашнего компьютера).
2. Колодин Е. Телеведущий: путь в профессию // – <http://www.ucheba.ru/prof-article/1517.html>
3. Копылова Р. Что такое телевизионный диалог? О природе явления и границах понятия // Телевиденье вчера, сегодня, завтра. – М., 1997.

4. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002. – 260 с.
5. Шостак М. Журналист и его произведение. – М.: РИП-холдинг, – 1998. – 280 с.

 зверніть увагу *Методичні рекомендації щодо підготовки до заняття й виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи:*

Підготовці до *тренінгу* допоможе й попереднє теоретичне ознайомлення з поняттями «сценарій», «сценарій новинної програми», «відеоматеріал», «начитка», «закадровий текст» за такими лінгвістичними працями:

- Мащенко І. Г. Енциклопедія електронних мас-медіа. Т. 2: Термінологічний словник основних понять і виразів: телебачення, радіомовлення, відео, аудіо. – Запоріжжя: Дике поле, 2006. – 511 с.
- Егоров В. Терминологический словарь телевиденья. Основные понятия и комментарии. – М. Институт повышения квалификации работников телевиденья и радиовещания ФСТР, 1997. – 92 с
- або іншими електронними словниками.

Написати *сценарій* поточної події (на вибір), враховуючи усі вимоги до журналістського матеріалу такого плану допоможе запропонована «класична» форма (перелік необхідних складових елементів):

1. Номер епізоду, сцени, кадру.
2. Метраж (чи хронометраж) того чи іншого кадру.
3. Об'єкт (місце зйомок).
4. Масштаб і зміст зображення.
5. Характер руху камер, художні прийоми, ефекти, монтажні переходи.
6. Репліки «дійових осіб», закадровий текст, систему музичного і шумового оформлення.
7. Необхідна операторська і звукова техніка й реквізити.
8. Примітки, вказівки і рекомендації виконавцям, телеоператорам та іншим членам знімальної групи.

3. Здійснити зйомку цього заходу. Провести підготовчі заходи для роботи з відеоматеріалом (оцифровка, запис аудіо, підбір музичного супроводу, нарізка відео, розробка й написання титрів тощо).

4. Законспектувати основні положення книги Утилова Н. Монтаж. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 168 с. При цьому звернути увагу на практичні рекомендації по експорту відео-, аудіо- фото- та інших матеріалів у проект монтажною програми для Adobe Premier Pro (будь-якої версії) або ж Master Collection CS3, для подальшої обробки й виготовлення кінцевого якісного телематеріалу.

 запам'ятайте Врахуйте обов'язково методику відеопереходів між кадрами та прийнятні спецефекти при їх поєднанні, написання титрів з відповідним підбором шрифту, його розміру, кольору, товщини, тіней й под.

Занотуйте шлях експортування готового матеріалу у відповідному форматі, вільному (попередньо визначеному місці на жорсткому диску комп'ютера), правильній назві тощо.

Тема 2. Новини на локальному каналі:прямий ефір та запис ведення новин у реальному часі

План

1. Прямі ефіри. Загальна характеристика.
2. Вибір учасника прямого ефіру: плюси і мінуси незапланованих учасників програм.
3. Робота у студії під час програми (інтерв'ю, бесіда..., ведення новин).
4. Записи програм та їх особливості.

Практичне завдання:

1. Скласти план ведення бесіди, відповідно обраній темі для проведення рольової гри між учасниками (студентами-одногрупниками).
2. Провести прямий ефір з обраною попередньо особою, або ж реалізувати новинарний блок разом із творчою групою.
3. Укласти перелік літератури, статей, бібліографічних даних видань за темою „Ведучий (диктор) телебачення ”.

Література:

Основна:

1. Гайдаманова Б. Основи риторики. – М., 1991.
2. Заика А.А. Цифровая видеосъемка и монтаж. – М.: ОЛМА–ПРЕСС, 2006. – 320 с.: ил. – (Школа домашнього комп'ютера).
3. Колодин Е. Телеведущий: путь в профессию // – <http://www.ucheba.ru/prof-article/1517.html>
4. Кузнецов Г. Журналист на экране. – М.: Аспект Пресс, 1985. – 186 с.
5. Лезер Ф. Тренировка памяти. – М.: Мир, 1979.
6. Муратов А. Телевизионное общение в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 215 с.
7. Техника интервью: пособие Американского института печати / Укл. Уордлоу Э. Вашингтон: APIG, 2003. – 10 с.
8. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67-69.
9. Фэг И. Теленовости: Секреты журналистского мастерства. – М., 1993.
- 10.Шкопоров Н. Как психологически правильно брать интервью. – М., 1990.
- 11.Шостак М. Репортёр: профессионализм и этика. – М.: РИП-холдинг, 2001. – 370 с.
- 12.Цвик В. Украинское телевиденье: Опыт, проблемы, решения. – К., 1990.

Додаткова:

1. Копылова Р. Что такое телевизионный диалог? О природе явления и границах понятия // Телевиденье вчера, сегодня, завтра. – М., 1997.
2. Мертон Р., Фиске М., Кендалл П. Фокусированное интервью. – М., 1991.
3. Недопитанський М. Сучасна практика журналістського інтерв'ю: стратегія запитання // Наукові записки Інституту журналістики . – 2006. – Т. 15. – С. 45-48.
4. Плешаков Л. Интервью: проход по минному полю // Профессия – журналист. – 2001. № 3. – С. 32-35.
5. Студенське телебачення // Медіагід. – <http://www.mediaguide.ru/?p=news&id=4a3a04aa>
6. Тертычный А. Каков вопрос – таков ответ // Журналист. – 2005. – № 7. – С. 82-84.
7. Тертычный А. У интервью есть свой “манёвр” // Журналист. – 2006. – № 6. – С. 80-85.
8. Шендерович В. Прямой эфир. – М.: ЭКСМО-ПРЕСС, 2000. – 221 с.

зверніть увагу Методичні рекомендації щодо підготовки до заняття й виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи:

1. У ході складання плану бесіди, необхідно обрати цікаву для загалу й актуальну тему. Вибираючи учасника рольової гри, зверніть увагу на акторські якості та комунікабельність студента-одногогрупника, щоб бесіда вийшла динамічною, дружньою й можна було розкрити як учасника так і ведучого (для максимальної реалізації поставлених завдань до ведення бесіди).

2. При проведенні прямого ефіру, реалізації новиннарного блоку разом із творчою групою, треба чітко розподілити обов'язки між членами (якщо необхідна технічна підтримка співробітників навчальної лабораторії) – про це треба завчасно попередити та вказати перелік необхідної відеотехніки, звукового обладнання, світлових та додаткових аксесуарів й елементів декорацій студії (банер, рір-проекція тощо).

3. Укласти перелік літератури, статей, бібліографічних даних видань за темою „Ведучий (диктор) телебачення”. При підготовці цього завдання варто орієнтувати на поточні періодичні публікації, статті у фахових виданнях, нові наукові дослідження у сфері тележурналістикознавства.

При опрацюванні теоретичних досліджень, наукових розробок, не забувайте, що головний акцент треба ставити на аналізі екранної творчості тележурналіста.

запам'ятайте Щоб підготуватися до заняття треба знати й історію становлення професії ведучого на телебаченні. В інформаційному типі ведучий-журналіст фактично виконує функції ведучого-диктора, проте глядачеві все ж передається відчуття того, що телевізійний співрозмовник не просто виконавець, а добре поінформована особа й знається на матеріалі, відповідно це той фахівець, якому можна довіряти. Варто розуміти, що на сьогодні роль ведучого набула нового значення, особливо у видовищних шоу, зміцнилася і

наповнилася новими характеристиками роль журналіста-ведучого в авторських програмах.

Формування основних параметрів професійної діяльності, критеріїв оцінки журналістської роботи, екранної творчості вибудовується на основі аналізу тенденцій функціонування професії телевізійного ведучого – тому необхідно дуже уважно розглядати «роботу» відомих ведучий у різного типу програм, які пропонуються для перегляду під час практичного заняття, або ж пропонуються для детального самостійного аналізу. У ході формування власних (майбутніх) пріоритетів, студенти повинні розуміти й те, що телебачення перебуває у постійному розвитку, весь час видозмінюється, доповнюється новими формами, ознаками і т.д. Проте, телевізійний ведучий необхідна складова для всіх форматів телевізійного мовлення. Тому студентів, для майбутнього творчого й професійного становлення, необхідно виробляти власні «стандарти», розробляти прийнятні лише для кожної особистості рекомендації й, відповідно, «шукати своє місце» реалізації у сучасній телеіндустрії.

Аналіз типологічних особливостей сучасного інформаційного телемовлення, на нашу думку, сприятиме уникненню багатьох складнощів у подальшій роботі молодих фахівців. Досліджуючи роботу телеведучого новинної програми, необхідно з'ясувати специфіку й особливості ведучого-диктора й ведучого-журналіста. Поясненню відмінностей журналістського та дикторського ведення новин допоможе розумінню ваги й участі кожного ведучого в головних етапах телевізійної програми: розробка, зйомка, монтаж, прямий ефір тощо. Також зверніть увагу: в яких випадках і для чого використовується закадровий формат новин, новин без коментарів, або новин у ранкових та вечірніх телеефірах.

Монотематичні телевізійні програми відрізняються від політематичних не тільки відповідною специфікою створення, актуальністю відповідної спеціалізації журналіста, а й участю ведучого в процесі телевізійного виробництва: підготовчого періоду – до ефіру. Розглядаючи це питання, студент повинен чітко розрізнити суттєві відмінності у ході підготовки й ведення такого типу програм.

Опрацьовуючи запропоновану літературу, необхідно також звертати увагу на типи авторських програм, у яких роль ведучого, якість його роботи у колективній праці, як учасника творчого процесу відрізняється від ведучого новин.

Тема 3. Техніка роботи під час прямого ефіру. Новини у записі

План

1. Самостійні навчальні матеріали: плюси і мінуси.
2. Необхідне і бажане: специфіка студентського вибору.
3. Навчальна, творча і наукова діяльність студентів-журналістів. Шляхи реалізації.

Практичне завдання:

1. Здійснити аналіз записів новин за участі студентів.
2. Проаналізувати позитивні моменти та допущені помилки у ході практичних дій студентів. Шляхи уникнення та вдосконалення практичних результатів у подальшій самостійній роботі.
3. Підготувати 5 інформаційних повідомлення (вчитка, реалізація як ведучий новин у ефірному випуску).

Література:

Основна:

1. Васильева Л.А. Делаем новости: Учебное пособие. – М.: Аспект Пресс, 2003.
2. Вайшенберг З. Новинна журналістика. – К., 2004. – 262 с.
3. Борецкий Р.А., Кузнецов Г.В. Журналист ТВ: в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 1996.
4. Джексон М. Снимаем программу // Журналист. – 1995 – № 11. – С. 37-45.
5. Льюис Б. Диктор телевиденья. – М.: , 1973.
6. Никулина Г. Экзамен перед зеркалом. – М., 1994.
7. Саруханов В.А. Азбука телевиденья: Учебное пособие для вузов. – М.: Аспект пресс, 2003.
8. Техніка репортажу. Адаптація та упорядкування – ІМІ. – 2-е видання, фінансоване програмою СОСОР Міністерства закордонних справ Франції. – К., 2003. – 62 с.
9. Каминский А.С. Вектор замысла. Пошаговый самоучитель тележурналиста. – М.: Эксмо, 2007. – 384 с. – (Экспресс-курс для самостоятельных людей).
10. Кузнецов Г.В. Так работают журналисты ТВ: Учебное пособие. – М.: Издательство Московского книверситета, 2004.
11. Утилова Н. Монтаж. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 168 с.
12. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14 ноября. – С. 67-69.
13. Шерель А. Рампа у микрофона. – М., 1985.

Додаткова:

1. Дубинянська Я. Час новин // Дзеркало тижня. – 2005. – №1. – С. 6.
2. Колодин Е. Телеведущий: путь в профессию // – <http://www.ucheba.ru/prof-article/1517.html>

3. Копылова Р. Что такое телевизионный диалог? О природе явления и границах понятия // Телевиденье вчера, сегодня, завтра. – М., 1997.
4. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002. – 260 с.
5. Фото-кино-техника. – М.: Энциклопедия, 1991.
6. «625» – журнал об видео и ТВ. – М.: Мысль, 2001-2008.
7. Шостак М. Картинки репортера // Журналист. – 1997. – № 10. – С. 22-25. 34.
8. Шендерович В. Прямой эфир. – М.: ЭКСМО-ПРЕСС, 2000. – 221 с.

зверніть увагу Методичні рекомендації щодо підготовки до заняття й виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи:

1. У ході розгляду **першого** питання необхідно звернути увагу й урахувати *критерії оцінки якості телевипуску:*

- оперативність;
- актуальність теми;
- компетентність, обізнаність у тематиці;
- оригінальність подання матеріалу, несподіваність драматургічного ходу;
- сценарний задум, авторська майстерність роботи у кадрі;
- використання художніх прийомів, естетичне поєднання мистецьких і

зображальних засобів: мови, відеоряду, музики, шумів, мікшування, титрів тощо.

2. При аналізі шляхи уникнення та вдосконалення практичних результатів, необхідно враховувати головні (а їх п'ять) способи концентрації уваги на головному об'єкті в рамках кадру, а саме:

- лінії фону сходяться в напрямі головного об'єкту;
- контраст за тоном;
- контраст за розташуванням;
- контраст за розміром;
- контраст за формою.

3. У ході реалізації підготованих п'яти інформаційних повідомлень із попередньо самостійною вчиткою, як ведучого новин у ефірному випуску необхідно правильно налаштуватися на такий різновид практичної роботи студента-журналіста, спокійно й без нервування продемонструвати свою підготовку безпосередньо в умовах, максимально наближених до реальної роботи фахівців-телевізійників на провідних телевізійних каналах.

4. У ході аналізу бути максимально коректним, зауваження й рекомендації необхідно сприймати адекватно т.д. Також вміти здійснювати й самоаналіз своєї роботи як індивідуальної, так і персональної. Давати самооцінку рівню підготовки й виконання завдання, набуттю нових практичних навичок (їх розвитку) у ході запропонованого до вивчення вибіркового курсу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

з вибіркової наукової дисципліни „Ведучий новин на студентському телебаченні”

Завдання щодо самостійної роботи виконуються до кожного практичного заняття й приймаються викладачем у ході проведення практичного заняття чи семінару (у вигляді додаткових запитань чи повідомлень, здійснення порівняльного аналізу чи обговорення у групі тощо)

№ теми	Завдання	Література	Форма контролю
Тема 1.	Підготовка до семінарського заняття „Студентське телебачення. Локальна мережа університету. Принципи і режим роботи”.	Основна література та додаткова Наукова, навчально-методична та довідкова література лабораторії журналістики	Конспектування, написання рефератів щодо різновидів телевізійних (й локальних зокрема) каналів. Їх устаткування. Пакет надаваних послуг із телевізійної продукції, підготовка повідомлень до семінарського заняття
Тема 2.	Підготовка до семінарського заняття „Новини на студентському телебаченні. Планування та реалізація телематеріалів”.	Список основної літератури у цілому	Написання конспектів, укладання тез, підготовка повідомлень укласти тематичний тележурнал будь-якого телеканалу м.Запоріжжя до семінарського заняття
Тема 3.	Підготовка до семінарського заняття „Підготовка теленовин. Основні етапи. Інформація - подія-оргмоменти-матеріал”.	Основна література № та додаткова №	Реферування статей, пошук додаткової літератури, укладання бібліографії. Укладання тележурнал та новинарну сітку випусків студентських сюжетів локальною мережею. моделювання основних етапів власного підходу до підготовки новинного блоку та реалізації задуму
Тема 4.	Підготовка до		Складання плану

	<p>семінарського заняття „Сценарна заявка як перший етап самостійної підготовки новин. Тренінг: вдале поєнання теоретичних знань на практиці”.</p>	<p>Основна література та додаткова</p> <p>Наукова й навчально-методична література лабораторії журналістики</p>	<p>ведення бесіди, відповідно обраній темі для проведення рольової гри між учасниками (студентами-одногрупниками</p> <p>Написання сценарією новинного блоку з 4-5 повідомлень, прописати відеоряд та перебивки до них, а також тексти студійних підводок та стенд-апів до семінарського заняття</p>
Тема 5.	<p>Підготовка до семінарського заняття „Ведення новин у реальному часі. Новини на локальному каналі: прямий ефір та запис”.</p>	<p>Список основної літератури у цілому</p> <p>Наукова, навчально-методична та довідкова література лабораторії журналістики</p>	<p>Конспект у вигляді аналізу, порівняння повідомлень і способів подання новин за попереднім переглядом студентських відеоматеріалів</p>
Тема 6.	<p>Підготовка до семінарського заняття „Студентські матеріали у новинних випусках телемережі ЗНУ. Техніка роботи під час прямого ефіру. Новини у записі”.</p>	<p>Основна література та додаткова</p>	<p>Підготовка 5 інформаційних повідомлень, вчитка, реалізація як ведучий новин у ефірному випуску</p> <p>Перегляд і підготовка аналізу власних матеріалів.</p> <p>Аналіз та самоаналіз</p>

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Завдання такого плану пропонуються студентам-журналістам для додаткового (грунтовнішого) вивчення окремих телевізійних моментів у ході підготовки авторських програм

Також ці завдання можуть виконувати й ті, хто займається самоосвітою

Перевірка їх здійснюється у дні самостійної роботи студентів, а також у консультаційні дні (визначені години й місце) викладача

Підготувати план дії по підготовці і реалізації самостійно визначеного (або призначеного викладачем) позапланового відеосюжету.

Написати сценарну заявку, сценарний план, сценарій для зйомок відеосюжету на вільну тему.

Ознайомитися з книгою А.Іванова «Відеомонтаж на комп'ютері», М.Рабігер «Монтаж», А. Соколова «Монтаж: телевидение, кино, видео» (із навчального фонду лабораторії).

Законспектувати основні правила роботи у програмах: Affer Effects 5.5, Premiere 6.5, Ulead Video Studio, MGI Video Wave, Holliwood FX, Main Actor тощо).

Підготувати аналіз статті Францевої Ю. від 09 лютого 2010 (спеціально для «ВЕДОМОСТЕЙ») щодо Богдана Бенюка: «Профессии диктор телевидения нет» // – http://www.broadcasting.ru/articles2/humanit/dict_return№19

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

Що таке ефірна журналістика? Локальне телебачення.
Локальна мережа університету. Призначення й головні завдання.
Принципи і режим роботи. Загальна характеристика.
Студентська телестудія. Структура й специфіка такого виду ЗМІ.
Сітка новин та час виходу їх локальною мережею.
Принципи роботи студентської телестудії.
Програмний продукт та його різновиди.
Головні завдання навчальної лабораторії у підготовці журналістів.
Навчальні класи та їх технічні можливості. Загальна характеристика.
Програмний продукт. Його специфічні риси.
Техніка безпеки і правила роботи у студії, навчальній лабораторії.
Режим роботи і вимоги до роботи студентів під час навчальних занять.
Особливості планування та організація зйомок заходів.
Поняття «аудіовізуальний твір». Інформаційні різновиди.
Довиробничий процес підготовки матеріалу. Особливості.
Власне виробничий процес – це ...
Післявиробничий етап телевізійних робіт по підготовці й виготовленню
якісного аудіовізуального матеріалу.
Прямі ефіри та записи програм – загальна характеристика.
Прямі ефіри. Загальна характеристика.
Записи програм. Їх особливості.
Що таке «тематичний блок»?
Тематичні блоки на провідних телеканалах. Приклади.
Новини на студентському локальному каналі університету.
Новини – це ... ? Студентські новини, їх особливості. Приклади.
Інтерв'ю, бесіда – специфічні особливості жанру.
Що таке «телевізійний діалог»?
Класичні різновиди матеріалів інформаційного жанру.
Інформаційні жанри. Сучасні класифікації матеріалів.
Інформаційні жанри: сучасна реалізація. Приклади.
Роль ведучого у інформаційних матеріалах.
Студійний павільйон, декорації. Особливості.
Рір-проекція. Загальна характеристика й призначення.
Тележурнал. Специфічні риси й особливості.
Сценарний план й реальність.
Необхідні складові режисерського сценарію.
Відеоряд. Вимоги до нього.
Перебивки та підводки.
Підводки до сюжетів. Їх роль й особливості підготовки.
Підводки до сюжетів. Їх запис та використання під час монтажу.
Стенд-ап. Загальна характеристика.
Бліци. Їх призначення й головні вимоги.
Бліци. Методика запису.

Бліци. Основні правила при монтажі.
Закадровий текст. Головні вимоги до підготовки.
Закадровий текст. Головні вимоги до реалізації й запису.
Тип матеріалу і роль ведучого новин у ньому.
Ведучий телепрограми: вимоги до професії.
Дикторська майстерність. Головні аспекти успіху.
Студентський телепродукт, загальна характеристика.
Вимоги до матеріалів у прямому ефірі.
Програми у записі: етапи виготовлення і характерні особливості. Новинні блоки у записі: Загальна характеристика.
Начитка голосу. Основні правила та вимоги.
Начитка закадрового тексту. Загальна характеристика аудіоматеріалу.
Сценарій новинної програми. Загальна характеристика.
Сценарій телевізійної програми. Особливості й класична форма.
Дикторська майстерність. Головні критерії оцінки.
Запис голосу (тексту). Способи й загальна характеристика.
Відеообладнання: камери й штативи.
Види зйомок. Ракурс, план, кадр.
Формати запису відеоінформації. Застосування.
Відеообладнання: мікшерні пульти. Призначення.
Відеообладнання супутне. Аксесуари. Загальна характеристика.
Освітлювальна техніка. Різновиди й значення під час зйомки.
Аудіообладнання: мікрофони, пульти для запису.
Світло: призначення і методи використання.
Різновиди світла. Загальна характеристика.
Монтажний комплекс. Необхідні складові елементи.
Інше устаткування: принцип експлуатації.
Робота у студії, особливості, головні правила й вимоги.
Особливості й методика роботи журналіста у кадрі.
Основні помилки журналістів-початківців.
Труднощі у роботі телеоператора, репортера.
Головні рекомендаційні правила для ведучого у студії.
У чому «мінуси» перших самостійних випусків, програм тощо?
Як технічні засоби й обладнання впливають на якість випусків?
У який спосіб самостійна робота у телестудії впливає на наукову й дослідницьку діяльність студентів-журналістів?
Основи монтажу. Загальна характеристика використовуваних програм.
Назвіть різновиди монтажу новинних матеріалів.
Основи обробки відеоматеріалу. Основні сучасні програми.
Обробка звукових та музичних матеріалів. Основні сучасні програми.
Основні програми для виготовленні кінцевого відеопродукту.
Правила роботи у програмах: Adobe Premiere, Adobe Audition, Ulead Video Studio, MGI Video Wave, Affer Effects, Master Collection CS3 5.5 тощо.
Самоаналіз роботи як ведучого новин.
Характеристика наукових досліджень з курсу, що вивчається.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бойд Ендрю. Ефірна журналістика. Технології виробництва ефірних новин. – 5-е видання. На замовлення проекту ЄС „ЖОРНА.”– К.: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – 430 с.
2. Борецкий Р.А., Кузнецов Г.В. Журналист ТВ: в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 1996.
3. Вайшенберг З. Новинна журналістика. – К., 2004. – 262 с.
4. Васильева Л.А. Делаем новости: Учебное пособие. – М.: Аспект Пресс, 2003.
5. Гаврилов К. Как делать сюжет новостей и стать медиатором. – СПб: Амфора. ТИД Амфора, 2007. – 299 с. (Серия „Знаю как”).
6. Гоян В.В. Типові та жанрові особливості інформаційної телепрограми: Посібник для студентів Інституту журналістики. – К.: КНУ, 2001. – 52 с.
7. Джексон М. Снимаем программу // Журналист. – 1995 – № 11. – С. 37-45.
8. Егоров В. Терминологический словарь телевиденья. Основные понятия и комментарии. – М. Институт повышения квалификации работников телевиденья и радиовещания ФСТР, 1997. – 92 с.
9. Каминский А.С. Вектор замысла. Пошаговый самоучитель тележурналиста. – М.: Эксмо, 2007. – 384 с. – (Экспресс-курс для самостоятельных людей).
10. Кузнецов Г. Журналист на экране. – М.: Аспект Пресс, 1985. – 186 с.
11. Кузнецов Г.В. Так работают журналисты ТВ: Учебное пособие. – М.: Издательство Московского университета, 2004.
12. Льюис Б. Диктор телевиденья. – М.: , 1973.
13. Мащенко І.Г. Енциклопедія електронних мас-медіа. Т. 2: Термінологічний словник основних понять і виразів: телебачення, радіомовлення, відео, аудіо. – Запоріжжя: Дике поле, 2006. – 511 с.
14. Муратов А. Телевизионное общение в кадре и за кадром. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 215 с. // <http://evartist.narod.ru>
15. Никулина Г. Экзамен перед зеркалом. – М., 1994.
16. Саруханов В.А. Азбука телевиденья: Учебное пособие для вузов. – М.: Аспект пресс, 2003.
17. Стейнли П. «Свой» сюжет. Советы телерепортеру // Журналистика и медиарынок. – 2004. – № 7.
18. Техника интервью: пособие Американского института печати / Укл. Уордлоу Э. Вашингтон: APIG, 2003. – 10 с.
19. Техніка репортажу. Адаптація та упорядкування – ІМІ. – 2-е видання, фінансоване програмою СОСОР Міністерства закордонних справ Франції. – К., 2003. – 62 с.
20. Утилова Н. Монтаж. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 168 с.
21. Федорив Т. Искусство делать новости // Бизнес. – 2004. – 14.11. – С. 67-69.

22. Фэг И. Теленовости: Секреты журналистского мастерства. – М., 1993.
23. Шендерович В. Прямой эфир. – М.: ЭКСМО-ПРЕСС, 2000. – 221 с.
24. Шостак М. Репортёр: профессионализм и этика. – М.: РИП-холдинг, 2001. – 370 с.
25. Цвик В. Украинское телевиденье: Опыт, проблемы, решения. – К., 1990.
26. Яковець А.В. Телевізійна журналістика: теорія і практика: Підручник. – К.: Видавничий дім „Києво-Могилянська академія”, 2007 – 240 с.

Додаткова:

1. Бахтин М. Эстетика словесного творчества. – М., 1986.
2. Бархин К. Культура слова. – М.: Работник просвещения, 1990.
3. Бахтин М. Проблемы речевых жанров. – М., 1990.
4. Бермингем А. Освещение на телевидении. – М.: Аспект-Пресс, 2006. – 185 с.
5. Дубинянська Я. Час новин // Дзеркало тижня. – 2005. – №1. – С. 6.
6. Гайдаманова Б. Основы риторики. – М., 1991.
7. Герман Ю. От слайдов к видеофильму. – М.: Искусство, 1999.
8. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування. – Алла Лазарева. – К., 1999. – 96 с.
9. Голдовская М. Творчество и техника. – М.: Мир, 1986. – 240 с.
10. Гоян В.В. Інформаційна телевізійна програма: типологічна характеристика, параметри діяльності журналіста. – К., 1996.
11. Жесты и мимика в русской речи: лингвострановедческий словарь. – М.: Русский язык, 1991.
12. Заика А.А. Цифровая видеосъемка и монтаж. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2006. – 320 с.: ил. – (Школа домашнего компьютера).
13. Килпатрик Д. Свет и освещение. – М.: МИР, 1988. – 233 с.
14. Князев А. Основы тележурналистики и телерепортажа: Учебное пособие. – Бишкек: КРСУ, 2001. – 403 с.
15. Колодин Е. Телеведущий: путь в профессию // – <http://www.ucheba.ru/prof-article/1517.html>
16. Копылова Р. Что такое телевизионный диалог? О природе явления и границах понятия // Телевиденье вчера, сегодня, завтра. – М., 1997.
17. Кузнецов Г. Методика телевизионной журналистики. – М.: Наука, 2002. – 260 с.
18. Медынский С. Компонуем кинокадр. – М.: Аспект-Пресс, 2004. – 240 с.
19. Мертон Р., Фиске М., Кендалл П. Фокусированное интервью. – М., 1991.
20. Миронченко В. Редактор чи диктор // Журналіст України. – 1981. – № 12. – С. 12-16.
21. Недопитанський М. Сучасна практика журналістського інтерв'ю: стратегія запитання // Наукові записки Інституту журналістики . – 2006. – Т. 15. – С. 45-48.
22. Плешаков Л. Интервью: проход по минному полю // Профессия – журналист. – 2001. – № 3. – С. 32-35.

- 23.Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Ю.М. Бідзілі. – Ужгород: ВАТ „Видавництво „Закарпаття”, 2007. – 224 с.
- 24.Студенське телебачення // Медіагід. – <http://www.mediaguide.ru/?p=news&id=4a3a04aa>
- 25.Тертычный А. Каков вопрос – таков ответ // Журналист. – 2005. – № 7. – С. 82-84.
- 26.Тертычный А. У интервью есть свой “манёвр // Журналист. – 2006. – № 6. – С. 80-85.
- 27.Петренко В., Пронина Е. Человек на телеэкране: опыт психосемантического исследования // Психологический журнал. – 1986. – Т.1. – № 3.
- 28.Рэндалл Д. Универсальный журналист. – СПб.: НИП, 1999. – 357 с.
- 29.Фото-кино-техника. – М.: Энциклопедия, 1991.
- 30.«625» – журнал об видео и ТВ. – М.: Мысль, 2001–2008.
- 31.Ширман Р. Н. Телевізійна режисура. Майстер-клас. – К.: ЗАТ „Телерадіокур’єр”, 2004. – 200 с.
- 32.Шостак М. Картинки репортера // Журналист. – 1997. – № 10. – С. 22-25.
- 33.Шерель А. Рампа у мікрофона. – М., 1985.
- 34.Шкопоров Н. Как психологически правильно брать интервью. – М., 1990.
- 35.Шостак М. Журналист и его произведение. – М.: РИП-холдинг, – 1998. – 280 с.
- 36.Цвик В. Л. Введение в журналистику. Учебное пособие // – http://www.library.cjes.ru/online/?a=con&b_id=334&c_id=2999
- 37.Federman, J. National Television Violence Study. Vol. 2. Santa Barbara: Center for Communication and social Policy University of California, 1997.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ ТВИР – матеріал, створений із зафіксованих і пов'язаних між собою кадрів (із або без звукового супроводом) і спрямований на зорове та слухове сприймання за допомогою технічних засобів. Різновидами таких творів вважаються *відеофільми, діафільми, слайд-фільми* тощо.

БЕСІДА (телевізійна) – жанр у формі «прямого ефіру» або зафіксована на відеострічці передача; обмін думками учасників того чи іншого питання згідно зі сценарним планом.

ВИСТУП В КАДРІ – зафіксована на певний носій пряма мова людини.

ВІДЕО – відносно самостійна форма творчості й розповсюдження екранних матеріалів.

ВІДЕОЗАПИС – зафіксований на магнітній стрічці (CD-, DVD-, *flesh*-носіях) візуальної і звукової інформації з метою її збереження, монтажу, відтворення.

ВІДЕОКАДР – функція відеокамери, яка дозволяє формувати кадр шляхом передбачення «вперед» або «назад».

ВІДЕОКОМПЛЕКС (для лінійного монтажу) складається з відеомагнітофона, монітора (телевізора), який відтворює звук і зображення. При нелінійному монтажі: комп'ютер (з відповідним програмним забезпеченням), відеокамера. При комбінованому монтажі до комплексу входить і перше і друге обладнання плюс *канопус*. **КАНОПУС** – це конвертерний пристрій, який слугує для цифрового перетворення сигналів: аналог/DV, SDI/DV, аналог/SDI.

ВІДЕОМОНТАЖ – електронне з'єднання відеофонограм.

«ВІД'ІЗД» КАМЕРИ – плавна зміна масштабу зображення рухом камери в бік, протилежний від об'єкта зйомки.

ДИКТОР (від лат. *dictor* – той, що говорить) – співробітник радіо або телебачення, який читає текст перед мікрофоном (телекамерою). Назва професії походить від слова “дикція” – манера вимови, мовлення. Диктори – люди, яким притаманні красивий тембр голосу, бездоганна дикція, багатство інтонацій, вміння зрозуміло й дохідливо прочитати текст будь-якого змісту, різного ступеня складності.

ДИКТОРСЬКИЙ ТЕКСТ – 1. Коментар чи пояснювальний текст до фільму; 2. Закадровий текст для начитування при підготовці й видачі в ефір інформаційного сюжету чи тематичної телевізійної передачі; 3. Текст для оголошення диктором телевізійних програм чи «підводка» до наступної передачі.

ДІАЛОГ НА ТЕЛЕЕКРАНИ – бесіда, розмова двох і більше осіб.

ЕДІТІНГ – вживаний у відео виробництві термін, що означає те ж, що й монтаж.

ЕФІР – сукупність частот, які використовують для телетрансляції.

ЕФІРНА ПЕРЕДАЧА – демонстрація екранного твору телевізійним каналом.

ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ – професійне вміння працівника ЗМІ правдиво, переконливо й об'єктивно відображати дійсність у різноманітних журналістських формах і жанрах. Велике значення має літературна вправність

журналіста, чіткість висловлення думок, яскравість викладу матеріалу, для телевізійного працівника – також уміння живого спілкування з учасниками передачі й аудиторією телеглядачів, вправне володіння усною мовою, широке використання палітри емоційних засобів.

ЗАКАДРОВИЙ ТЕКСТ – виголошуваний диктором чи ведучим текст, що пояснює і розкриває суть подій, які відображаються не телевізійному екрані.

ЗАПИС – фіксація звуків чи/і зображень за допомогою технічних засобів у будь-якій матеріальній формі, яка дозволяє здійснювати їхнє зберігання, неодноразове відтворення.

ЗВУК – один з двох головних телевізійних чинників впливу на глядача задля високої ефективності передачі. Розрізняють (у телебаченні) *звук фоновий* – сторонні шуми навколишнього середовища на майданчиках студійних зйомок; *звук музичний* – звукоряд, який входить до закономірно організованої системи й характеризується певною висотою, тривалістю і тембром; *звук контрапунктний* застосовується для протиставлення дії фільму чи інших екранних творів і т.д.

ЗВУКОВИЙ ОБРАЗ – сукупність мовних, музичних, шумових елементів, за допомогою якої створюються асоціативні уявлення про матеріальний об'єкт, характер людини, процес або явище.

ІНТЕРШУМ – це звуки (шуми), які присутні (є) на знімальному майданчику, павільйоні, які виступають як природні виражальні засоби і записуються під час відеозйомки на мікрофон-«пушку».

ІНФОТЕЙМЕНТ – новинна «розкрутка»: метод подачі новин шляхом «розігрування» ведучими повідомлення.

КАДР (від фр. „рама”) – це фрагмент, частина дійсності, обмежена величиною картинної площини. Кадр має декілька значень. По-перше, кадр, як основна монтажна і виробнича одиниця фільму, що має свою довжину в часі і несе певний зміст. По-друге, кадр – це кожний окремий елемент на плівці. По-третє, кадр – це саме зображення на екрані. Часом під поняттям «кадр» у тележурналістиці розуміють частину телевізійного твору, який знято в певний відрізок часу при безперервній роботі камери. Існують такі види кадру, як: *багатоплановий, відеокліповий, запасний, монтажний, одноплановий, опорний, сценарний, кадр у кадрі* та інші.

КАНАЛ – пристрій або програма, що передає дані між двома і більше вузлами.

КЕЙЄР – загальна назва ключового пристрою введення титрів.

КОМПОЗИЦІЯ (телевізійна) – побудова матеріалу, зумовлена змістом, характером і призначенням, що й визначає його сприйняття. Розрізняють композицію *динамічну, документального кадру, за аналогією, за контрастом, екранного твору, замкнену й розгорнуту, плоску, сценарну* та ін.

КОМПОЗИЦІЙНА РІВНОВАГА – правильно знайдене співвідношення правої і лівої частини кадру, його верху і низу, що дає відчуття гармонії.

МЕРЕЖА – сукупність вузлів мережі, зв'язаних між собою каналами. *Локальна мережа* – комп'ютерна мережа, що покриває відносно невелику територію або невелику групу будівель (будинок дім, офіс, фірму, університет).

МІКШУВАННЯ ЗОБРАЖЕННЯ – вплив одного зображення на інше, поступальне витіснення, що забезпечує плавний перехід візуальної картини.

МОНТАЖ – особлива система смислових, звукових і ритмічних співвіднесень між окремими кадрами, їх формальне і смислове поєднання й співставлення задля композиційного рішення телематеріалу у цілому. Або ж інакше: розташування у певному порядку кадрів за допомогою технічних засобів та комп'ютерних програм, яке зумовлюється творчим задумом, змістом телевізійного матеріалу. Власне процес поєднання кадрів називається технічним монтажем.

МОНТАЖ ПО ЗВУКУ – монтажний прийом, за допомогою якого досягається природне звучання голосу, шумів, а також поєднання звукового наповнення із зображенням задля розкриття змісту телетвору.

НОВИННИЙ БЛОК – набір рубрик новин, побудований за принципом повтору для визначеної аудиторії телеглядачів.

ПАНОРАМНА ЗЙОМКА – фіксація руху на магнітну стрічку (CD-, DVD-, flesh-носій), яке забезпечує оглядові, безперервні плани зйомки відеоматеріалу.

НАПЛИВ – поступовий плавний перехід зображення однієї сцени (епізоду) в іншу, суміжну з нею.

ПЕРЕБИВКА (монтажна) – вставка у відеоряд, що редагується і становить собою окремо знятий кадр, який не містить об'єктів, зафіксованих у сусідніх кадрах.

ПЕРЕДАЧА ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФІРНОГО ЧИ КАБЕЛЬНОГО МОВЛЕННЯ – передача, створена самою організацією ефірного чи кабельного мовлення, а також створена на її замовлення іншою організацією.

ПРИЙОМИ ЗЙОМКИ – це фіксування на фотознімку визначеного обсягу інформації, для вирішення слідчо-тактичних завдань.

ПРЯМИЙ ЕФІР (від англ. *Live television* або просто *Live*) – це процес безпосередньої передачі телевізійного сигналу з місця проведення запису в ефір, тобто трансляція сигналу в реальному часі (безпосередня трансляція передачі (попередньо підготовленої) без монтажу й обробки зображального ряду). Внаслідок технічних обмежень апаратури, яка здійснює телепередачу, і багатьох точок переходу сигналу (камера – центр обробки сигналу – передаюча антена – супутник – супутник – прийомна антена – телевізор), прямий ефір ніколи не буває цілком „прямим”: у будь-якому разі відставання на декілька секунд.

РИТМ – закономірне чергування композиційних елементів, їх повторюваність через певні проміжки. Ритм, побачений в житті, не механічно переноситься на площину кадру, а лягає в основу його композиційного малюнка і перетворюється в ритм ліній, чергування кольорів і т.д.

РИТМІЧНИЙ МАЛЮНОК КАДРУ – це повтор основного композиційного мотиву.

РІР-ПРОЕКЦІЯ – пристрій, який називають блюмбоксом („синій ящик”), який дозволяє органічно „врізати” в кадр (картинку) зображення, зняте телевізійною камерою у студії, фонове зображення, яке подається іншою камерою, кінопроектора, діаскопа тощо. Різновидом електронної рір-проекції вважається *кейінг*.

РУБРИКА – ряд матеріалів, поєднаних тематично, спрямованих на одну аудиторію й таких, що виходять в ефір через однакові часові відрізки.

СВІТЛО (ОСВІТЛЕННЯ) – це центральне поняття, найважливіший елементом при будь-яких кіно- і відеозйомках і яке дозволяє працювати з тоном, контурами, формою, кольором і текстурою об'єктів та змінювати глибину простору.

СІТКА МОВЛЕННЯ – перелік, що вміщує послідовність, найменування, час мовлення телепрограми (передач) чи додаткову інформацію, яка визначає основні напрями мовної політики телерадіоорганізації на певний період часу.

СКЛЕЙКА – місце поєднання двох кадрів.

СТЕНД-ап (англ. standup – стійка) – вербальний репортерський прийом, при якому журналіст працює безпосередньо в кадрі, часто – на місці події.

СЦЕНАРІЙ (scenario) – спочатку: короткий виклад подій, що здійснюються під час спектаклю. Кіносценарій (телевізійний) відрізняється від театрального обов'язковим зазначенням технічних рекомендацій для зйомки й монтажу («крупним планом», «дальній план», «загальний», ... «макроплан», «наплив» і т.д. – Див. *план*) та наявністю пояснювальних текстів для глядача.

Режисерський сценарій – художньо викладена словесна модель майбутнього екранного твору, яка розробляється спільно з оператором, художником, редактором, ведучим тощо.

ТЕЛЕВІЗІЙНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ – передача інформаційного характеру з коротким викладом фактів події, зняте на відеоплівку.

ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ ЖУРНАЛ – відеозапис двох і більше тематичних самостійних різножанрових сюжетів, поєднаних єдиним сценарним планом, спрямованих на одну аудиторію (комунікативною спрямованістю), з постійним часом (циклічністю, періодичністю) виходу в ефір, з однаковим об'ємом та набором рубрик, фірмовим оформленням (типового арсеналу виражальних засобів), наявністю ведучих тощо.

ТЕЛЕМЕРЕЖА – сукупність телестудій, ретрансляторів, зв'язаних локальним, міжміським, ... кабельними магістралями чи супутниковими лініями зв'язку.

ТЕХНІЧНА БАЗА ТЕЛЕБАЧЕННЯ – комплекс засобів для запису, монтажу відтворення зображення і звуку, а також засоби зв'язку, за допомогою яких здійснюється передача телевізійного зображення і звуку на відстані (дротові, радіорелейні, супутникові й інші).

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ МОВЛЕННЯ – сукупність радіоелектронних засобів та технічних пристроїв, за допомогою яких програми та передачі доводяться до споживачів.

ТЕЛЕНОВИНИ – один із найоперативніших видів телевізійного мовлення.

ТРАНСЛЯЦІЯ – передача в ефір кабелем або через супутник, випусків телепрограм, здійснювана в закодованій чи незакодованій формі і доступна для безпосереднього прийому аудиторією. Первинна передача, здійснювана наземним передавачем кабельним телебаченням чи із супутника в закодованій чи незакодованій формі телевізійних програм, прийнятих населенням. До неї не входить зв'язок, здійснюваний в індивідуальному порядку.

Навчальне видання
(українською мовою)

Тернова Алла Іллівна

ВЕДУЧИЙ НОВИН НА СТУДЕНТСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

Методичні рекомендації
для студентів IV курсу факультету журналістики

Рецензент *В.Ф. Шевченко*
Відповідальний за випуск *А.І.Тернова*
Коректор *А.І.Тернова*

